

**TEKİRDAĞ TARIHİ KENT MERKEZİNİN GÖRSEL ETKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

BADE ÖZARSLAN

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Rüya YILMAZ

2024

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEKİRDAĞ TARİHİ KENT MERKEZİNİN GÖRSEL ETKİSİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

BADE ÖZARSLAN

ORCID: 0000-0003-0323-7487

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Danışman: Prof. Dr. Rüya YILMAZ

2024

ÖZET

TEKİRDAĞ TARİHİ KENT MERKEZİNİN GÖRSEL ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bade ÖZARSLAN

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Rüya YILMAZ

Tekirdağ ili bulunduğu konum ve sahip olduğu coğrafi özellikleri ile yaklaşık altı bin yıldır yerleşim alanı olarak varlığını sürdürmektedir. Anadolu ve Balkanlar arasındaki konumu ve bereketli toprakları dolayısıyla farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış olup kent merkezi önemli kültürel ve tarihi değere sahiptir. Bu çalışmada, Tekirdağ tarihi kent merkezi; Rüstem Paşa Bedesteni, Rüstem Paşa Cami, Tekirdağ Hükümet Konağı ve Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevreleri olmak üzere tarihi çevrede görsel etkinin değerlendirilmesi ve görsel peyzaj kalite ölçütleri saptanarak mevcut durumun analizi, görsel peyzaj kalitesinin iyileştirilmesi, tarihi çevrelerin korunması ve yaşatılmasına yönelik değerlendirme çalışması amaçlanmaktadır. İlerleyen zaman içerisinde bu alanı kapsayacak kentsel tasarım, planlama ve peyzaj çalışmalarına bir kaynak oluşturmak tez çalışmasının hedeflerindedir. Tarihi çevrede görsel etkinin değerlendirilmesi için kaynak tarama çalışması, sürvey çalışması, analiz çalışması ve görsel etki değerlendirmesi yapılmıştır. Belirlenen alanlara ilişkin panoramik görseller, imar planları, yapılar ve çevrelerine ait vaziyet planları çizelgeler ve paftalar ile gösterilmiştir. Alanlar, panoramik görseller üzerinden ve potansiyel göstergeler doğrultusunda puanlandırılarak görsel etki değerlendirmesi yapılmıştır. Tez çalışması kapsamında elde edilen sonuçlar, Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin sahip olduğu potansiyeline ulaşamadığını göstermiştir. Çalışma sonucunda alana ilişkin değerlendirmeler yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tekirdağ Kent Merkezi, Tarihi Çevre, Görsel Etki, Görsel Algı, Görsel Peyzaj Kalitesi

ABSTRACT

ASSESSMENT OF THE VISUAL IMPACT OF TEKİRDAĞ HISTORICAL CITY CENTER

Bade ÖZARSLAN

Department of Landscape Architecture

MSc. Thesis

Supervisor: Prof. Dr. Rya YILMAZ

Tekirdağ province has been a settlement area for approximately six thousand years with its location and geographical features. Due to its location between Anatolia and the Balkans and its fertile lands, it has hosted different civilizations and the city center has important cultural and historical values. In this study, Tekirdağ historical city center; Rüstem Paşa Bazaar, Rüstem Paşa Mosque, Tekirdağ Government Building and Sleymanpaşa Historical Municipality Building and their surroundings; the evaluation of the visual impact in the historical environment and the determination of visual landscape quality criteria, the analysis of the current situation, the improvement of the visual landscape quality, the protection and preservation of historical environments are aimed. The aim of the thesis is to create a resource for urban design, planning and landscape studies that will cover this area in the future. A resource scanning study, survey study, analysis study and visual impact assessment were conducted to evaluate the visual impact in the historical environment. Panoramic visuals, zoning plans, layout plans of the structures and their surroundings for the determined areas were shown with charts and maps. The areas were scored based on panoramic images and potential indicators, and a visual impact assessment was conducted. The results obtained within the scope of the thesis study showed that the visual impact of Tekirdağ historical city center could not reach its potential. As a result of the study, evaluations were made regarding the area and suggestions were made.

Keywords: Tekirdağ City Center, Historical Environment, Visual Impact, Visual Perception, Visual Landscape Quality

İÇİNDEKİLER

ÖZET

ABSTRACT

İÇİNDEKİLER

ÇİZELGELER DİZİNİ

ŞEKİLLER DİZİNİ

SİMGELER DİZİNİ

KISALTMALAR DİZİNİ

TEŞEKKÜR

1. GİRİŞ

1.1. Literatür Özeti

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

2. TARİHİ ÇEVRE VE GÖRSEL ETKİ İLİŞKİSİ

2.1. Tarihi Çevre Kavramı

2.1.1. Tarihi Çevrelerin Karakteristikleri

2.1.1. Tarihi Çevrelerde Başlıca Kalite Ölçütleri10

2.2. Görsel Etki Kavramı ve Görsel Peyzaj Kalitesi12

2.3. Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirmesi14

2.4. Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirme Yöntemleri15

2.4.1. Objektivist Paradigma15

2.4.1.1 *Uzman Yaklaşımı*6

2.4.1.2 *Biyolojik Odaklı – Ekolojik Yaklaşım*6

2.4.2. Sübjektivist Paradigma17

2.4.2.1 *Algıya Dayalı Yaklaşım*7

2.4.2.2 *Sosyo – Kültürel Yaklaşım*7

2.4.3. Objektivist ve Sübjektivist Paradigmaların Karşılaştırılması

2.4.4. Psikofiziksel Paradigma19

3. MATERYAL VE YÖNTEM20

3.1. Materyal20

3.1.1. Tekirdağ Tarihi Kent Merkezi ve Genel Özellikleri

3.1.1.1 *Rüstem Paşa Bedesteni*

3.1.1.2 *Rüstem Paşa Cami*

3.1.1.3 *Tekirdağ Hükümet Konağı*

3.1.1.4 *Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası*

3.1.1.5 Orta Cami

3.1.1.6 Eski Cami

3.2. Yöntem36

3.2.1. Kaynak Tarama Çalışması39

3.2.2. Sürvey Çalışması39

3.2.3. Görsel Etkinin Değerlendirilmesine Yönelik Analiz Çalışması39

3.2.4. Görsel Etki Değerlendirmesi40

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

4.1. Sürvey Çalışmasında Elde Edilen Bulgular ve Değerlendirmeler

4.2. Analiz Çalışmasında Elde Edilen Bulgular ve Değerlendirmeler53

4.2.1. Analiz Paftaları54

4.2.2. GZFT (SWOT) Analizi57

4.3. Tekirdağ Tarihi Kent Merkezinin Görsel Etkisi ve Değerlendirmeler58

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKLAR82

**EK-1. TEKİRDAĞ MERKEZ KENTSEL SİT VE ETKİLEME GEÇİŞ ALANI 1/1000
ÖLÇEKLİ KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI88**

**EK-2. EK ÖPA-1 TARİHİ KENT MEYDANI VE ÇEVRESİNE İLİŞKİN PAFTA89
ÖZGEÇMİŞ**

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Tarihi çevrelerin karakteristiklerinin oluşturduğu değerler ve tasarımında göz önüne alınan kriterler0

Çizelge 2.2. Tarihsel çevrelerin korunmasında önem taşıyan beş ana kalite ölçütü2

Çizelge 2.3. Objektivist ve sübjektivist paradigmalardan karşılaştırılması8

Çizelge 3.1 Çalışma alanına ilişkin oluşturulan panoramik görseller

Çizelge 3.2. Yönteme ilişkin kullanılan değerlendirme tablosu47

Çizelge 4.1. Çalışma alanına ilişkin GZFT Analizi57

Çizelge 4.2. Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait puan değerlendirmesi59

Çizelge 4.3. Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi61

Çizelge 4.4. Alan 2- Rüstem Paşa Cami ve çevresine ait puan değerlendirmesi62

Çizelge 4.5. Alan 2- Rüstem Paşa Cami ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi64

Çizelge 4.6. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait puan değerlendirmesi65

Çizelge 4.7. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi67

Çizelge 4.8. Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait puan değerlendirmesi68

Çizelge 4.9. Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi70

Çizelge 4.10. Çalışma alanının tümüne ait ortalama puan değeri çizelgesi71

Çizelge 5.1. Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine ilişkin fotoğraflar75

Çizelge 5.2. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki gelişim stratejileri78

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Peyzaj kalite kavramı modeli13

Şekil 3.1. Araştırma alanının konumuna ilişkin şema21

Şekil 3.2. Araştırma alanı konumu, tarihi kent meydanı ve çevresi

Şekil 3.3. Araştırma alanı kentsel öğelerini gösteren hava fotoğrafı

Şekil 3.4. Tekirdağ tarihi kent merkezinde yer alan odak noktası yapıların konumları5

Şekil 3.5. Rüstem Paşa Bedesteni geçmişine ilişkin görünümü6

Şekil 3.6. Rüstem Paşa Bedesteni7

Şekil 3.7. 2010 yılı yıkım çalışmaları kapsamında yıkılan yapılar ve Rüstem Paşa Bedesteni yakın çevresi8

Şekil 3.8. Rüstem Paşa Bedesteni ve çevresini kapsayan 2012-13 yıllarında yürütülen projeye ait görsel çalışma

Şekil 3.9. Rüstem Paşa Külliyesi30

Şekil 3.10. Rüstem Paşa Cami30

Şekil 3.11. Rüstem Paşa Cami şadırvanı31

Şekil 3.12. Tekirdağ Hükümet Konağı geçmişine ilişkin görünüm32

Şekil 3.13. Tekirdağ Hükümet Konağı33

Şekil 3.14. Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası34

Şekil 3.15. Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ön cephe görünüşü34

Şekil 3.16. Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası restorasyon projesi, yapı görünüşleri35

Şekil 3.17. Orta Cami35

Şekil 3.18. Eski Cami36

Şekil 3.19. Yöntem akış şeması38

Şekil 3.20. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki değerlendirmesine yönelik belirlenen alanlar ve fotoğraf çekim noktaları41

Şekil 4.1. Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planına esas kentsel sit alanı sınırları54

Şekil 4.2. Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planına esas tescilli yapılar analiz paftası55

Şekil 4.3. Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planına esas yeşil alanlar analiz paftası56

SİMGELER DİZİNİ

M² Metrekare

KISALTMALAR DİZİNİ

GZFT	Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler
LCA	Landscape Character Assessment
ÖPA	Özel Proje Alanı
SBE	Scenic Beauty Estimation Model
SMÖ	Sivil Mimari Örneği
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
VRM	Visual Resource Management System

TEŞEKKÜR

“Tekirdağ Tarihi Kent Merkezinin Görsel Etkisinin Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans tez çalışmam süresince bana yol gösteren, yüksek lisansımın her aşamasında desteğini esirgemeyen, ğrencisi olmaktan gurur duyduğum çok değerli danışmanım Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. Rüya Yılmaz’a sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamda yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen Süleymanpaşa Belediyesi başta Etüt Proje Müdürlüğü’nde ve İmar ve Şehircilik Müdürlüğü’nde çalışan iç arkadaşlarıma teőekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak, tüm hayatım boyunca olduğu gibi tez çalışmam süresince beni maddi ve manevi destekleyen ve hoş görüsünü esirgemeyen annem Sayın Őeniz ÖZARSLAN’a ve babam Sayın Kayhan ÖZARSLAN’a sonsuz teşekkür ederim.

Bade ÖZARSLAN

Mimar

1. GİRİŞ

Kentler doğaları ve yapılaşmalarıyla bir bütün olarak yaşayan yerleşimlerdir. Tarihi çevreler ise geçmişe ışık tutarak geçmiş ve gelecek arasında önemli bir köprü niteliğindedir. Kentler ve kentsel çevreler küreselleşme, kitlesel göç, savaşlar, hızlı kentleşme ve hızla artan sanayileşme etkisiyle sürekli bir değişim içerisinde olup özgün kimliklerini kaybetmektedir. Tarihi çevreler bu değişim sürecine uyumda güçlük çekmektedir ve kimliklerini yitirmektedir. Bunun sonucu olarak, tarihi dokuları zarar gören ve geçmişinden izler taşımayan, birbirinden uzak ve kendine has kimliği bulunmayan mekanlar oluşmaktadır.

Lynch (1972) tarihi mekanların, yer kimliğinin oluşturulmasına, güçlendirilmesine ve tanıtımına önemli düzeyde katkıda bulunduğunu belirtmiştir (Perihan ve Aşur, 2020). Tarihi çevrelerde özellikle kent merkezinin tarihi dokusunun koruma ve kullanma dengesiyle birlikte yaşatılmasına ve yenilenmesine yönelik analiz ve değerlendirmeler yapılarak gerekli önlemler alınmaktadır.

Gönül (2023)' e göre, kentsel miras katmanının büyük bir bölümünü içeren kent merkezleri bu değişimden en çok etkilenen kamusal mekanlardır. Tekirdağ gibi köklü tarihi değerlere sahip kentlerin oluşturduğu görsel etkinin kuvvetli olması ile ilgi çekiciliği doğru orantılı olup, görsel etkinin kuvvetli olması, kent estetiği ve izlenimini güçlendirmektedir (Ateş, 2022). Bu doğrultuda, tarihi dokusu ön plana çıkan alanlarda görsel peyzaj kalite değerlendirmesi kavramının vurgulanması, kaliteyi artırıcı yönde planlamaların ve koruma çalışmalarının yapılması gerekmektedir (Tüfekçioğlu, 2008).

Tekirdağ ili konumu ve sahip olduğu coğrafi özellikleri ile çok sayıda medeniyete ev sahipliği yapmış olup birçok kültürün yapısal ve sosyal yaşantısı ile şekillenerek günümüze gelmiştir. Tekirdağ kent merkezi sahip olduğu doğal ve sosyo-kültürel, tarihi değerler yönünden zengin kapasiteye sahiptir (Korkut vd., 2002). Kent merkezi zaman içerisinde kültürel, estetik ve ekonomik kararlarla şekillenmiş tarihi mekanlar ve yüksek potansiyeli açısından önem taşımaktadır.

Bu kapsamda hazırlanan tez çalışması; Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesini kapsamaktadır. Bu doğrultuda; öncelikle literatür özeti, çalışmanın amacı ve çalışmanın kapsamı belirtilmiştir. Sonraki bölümlerde; tarihi çevre kavramı, tarihi çevrelerin karakteristikleri, tarihi çevrelerde başlıca kalite ölçütleri, görsel etki kavramı ve

görsel peyzaj kalitesi, görsel peyzaj kalite değerlendirmesi, görsel peyzaj kalite değerlendirme yöntemleri başlıkları incelenmiştir. Materyal bölümünde; Süleymanpaşa ilçesinde bulunan Rüstem Paşa Bedesteni, Rüstem Paşa Cami, Tekirdağ Hükümet Konağı, Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevreleri olmak üzere, Tekirdağ Kentsel Sit ve Kentsel Sit Etkileme Geçiş Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Plan Raporu (2009)'a göre Özel Proje Alanı 1 olarak tanımlanan tarihi kent meydanı ve çevresi çalışma alanı tanımlanmıştır. Yöntem bölümünde ise; kaynak taraması, sürvey çalışması, görsel etki değerlendirmesine yönelik analiz çalışması ve GZFT (SWOT) Analizi ile değerlendirilmesi yapılarak belirlenen potansiyel göstergelerin puanlanması kapsamında Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisi değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları ve tartışma bölümünde, alana ve araştırmaya ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuç ve öneriler bölümünde ise, yapılan görsel etkinin değerlendirilmesi kapsamında, sürvey ve analiz çalışmasında elde edilen bulgular ve değerlendirmeler ortaya koyularak Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesi kapsamında önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Literatür Özeti

Bu bölümde; tez çalışmasının amacı ve kapsamına yönelik olarak daha önce yapılmış çalışmalar kronolojik sırayla verilerek, içeriklerine ait kısa bilgiler verilmiştir. İrdelenen çalışmalar; görsel kalitenin artırılmasına yönelik olarak görsel etkinin değerlendirilmesinin önemini, hangi alanlarda veya alanlara ait peyzaj türlerinde ve hangi yöntem ile uygulandığını göstermektedir. Bu çalışmalar; tez çalışmasının temelini ve yönteminin belirlenmesine kılavuzluk ederek, görsel kalitenin artırılması kapsamında yapılacak değerlendirmede mevcut durumun analizine ve iyileştirilmesine yön vermektedir.

Daniel ve Boster (1976), görsel peyzaj kalite değerlendirmesi ile alternatif yaban hayatı yönetiminde estetik tercihlerin sayısal olarak ölçülebileceğini belirtmektedir. Smardon (1979), görsel etkiyi renk, çizgi, doku, biçim ve ölçü kavramlarına göre değerlendirerek puanlamıştır. Clay ve Daniel (2000) ise, orman yollarının arazi yönetimine, kullanıcıların peyzaj güzelliği tercihlerine etkisini araştırmıştır.

Acar ve Kurdoğlu (2005), Kaçkar Dağları Milli Parkı'nda görsel kalite araştırması kapsamında alanda çekilen fotoğraflardan yararlanarak, seçilen 30 fotoğraf üzerinden regresyon analizi ile değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda; belirlenen ana peyzaj

ünitelerine ait kalite tercihlerinin, kullanım ve gelecek çalışmalarına yönelik değerlendirmelerde etkili olabileceği belirtilmiştir.

Wu vd. (2006) ise, Melbourne'daki Mornington Yarımadası'nda yapılan araştırmada; su alanı, tepe ve doğal bitki örtüsü gibi unsurların görsel peyzaj kalitesini artırdığını, buna karşın yol ve bina gibi insan yapımı unsurların kaliteyi düşürdüğünü belirtmiştir.

Tveit vd. (2006) çalışmasında, görsel kaliteyi değerlendirmek için en yaygın uygulamalar olan Peyzaj Karakter Değerlendirmesi (LCA), Doğal Güzellik Tahmin Yöntemi (SBE) ve Görsel Kaynak Yönetim Sistemi (VRM) hakkında bilgiler verilmiştir. LCA İngiltere'de geliştirilmiş ve planlama sürecinde kullanılmıştır, SBE Amerika'da orman planlamada kullanılmış, VRM ise kamu arazilerinin değerini artırmak için geliştirilmiştir.

Çakıcı (2007) ve Kıroğlu (2007) çalışmalarında, mekân tercihleri ve görsel peyzaj kalitesi üzerine etkili faktörleri incelemiştir. Çakıcı (2007), düzen, bakım, açıklık ve doğal elemanların etkili olduğunu belirtirken; Kıroğlu (2007) ise doğallık, uyum, çeşitlilik, açıklık gibi faktörlerin görsel peyzaj kalitesi ile ilişkili olduğunu tespit etmiştir.

Tüfekçioğlu (2008), İstanbul-Yedikule örneğindeki tarihi kent dokusunun görsel peyzaj kalitesini iyileştirmek için öneriler sunmuştur. Çalışmanın sonucunda, sayısal bir yöntem önerilmiştir. Fiziksel göstergeler ve somut kanıtlarla çevrenin değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Acar ve Güneroğlu (2009) çalışmalarında; çizgisel bitki kompozisyonlarının oluşumunda kullanılan bitki türlerinin belirlenmesi, kompozisyonların kullanım alanlarının belirlenmesi, kompozisyonların kullanıcı tercihlerinin ve görsel değerlerinin belirlenmesi amacıyla “Anlamsal Farklılaşım Tekniği” ile değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda, estetik gözükken çizgisel bitki kompozisyonlarının daha çok tercih edildiği tespit edilmiştir.

Çakıcı ve Çelem (2009); kent parklarının planlanması ve tasarlanmasında, kullanıcı ve uzaman görüşlerini birleştiren bir yöntem geliştirmeyi ve mekan tipolojilerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Kent parklarına ait 25 adet fotoğraf üzerinden kullanıcı grubuna ve uzman grubuna iki ayrı anket çalışması yapılmıştır. Araştırma bulguları; düzen, bakım, açıklık seviyelerinin ve doğal elemanların varlığının, mekan tercihi üzerine etkili olduğu tespit edilmiştir.

Irmak ve Yılmaz (2010) ise, Erzurum ilinde farklı peyzaj karakterlerinin görsel peyzaj kalitesini araştırmıştır. Bitkisel çeşitlilik parametresinin önemli olduğu belirtilerek, alpin, step, geofit ve odunsu bitkileri içeren bölgelerin tercih edildiği sonucuna varılmıştır.

Özhancı ve Yılmaz (2011), Erzurum kenti ve yakın çevresinde belirlenen alanlarda görsel kalitenin değerlendirilmesi yönünde tercihlerin tespit edilmesi amacıyla 120 katılımcı ile görsel kalite analiz çalışması gerçekleştirmiştir. Katılımcılar, 48 fotoğraf üzerinden ve algısal parametreler üzerinden puan vermiştir. Çalışma sonucunda ise; görsel peyzaj kalite ölçütleri saptanarak, peyzaj görsel kalitesi ile su kaynağı tipi ve oranı, doğallık derecesi gibi peyzaj unsurları arasında ilişki olduğu saptanmıştır.

Polat (2012) çalışmasında; Konya il merkezinden seçilen dört kent parkı, görsel kalite değerlendirmesi yöntemi ile analiz etmiştir. Gönüllü öğrenciler üzerinde foto-anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ise; parkların tümünde değerlendirilen parametreler görsel açıdan beğenilmiştir ancak, parametrelerin doğallık derecesi değerleri düşük olarak tespit edilmiştir. Görsel kalite ile doğallık derecesi arasında önemli ve olumlu ilişkiler saptanmıştır.

Gültürk'ün (2013) çalışmasında, Tekirdağ ili sahilinde görsel peyzajın planlama ve tasarım çalışmalarına destek olmak amacıyla çeşitli değişkenler doğrultusunda değerlendirilmesi belirtilmiştir. Anket sonuçlarına göre, bakım ve düzen parametrelerinin tercih edilen alanlarda önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Uzman görüşlerine göre, yeşil alanların ve doğal unsurların görsel kaliteyi artıran unsurlar olduğu vurgulanmıştır.

Huang (2014) ise, Washtenaw kentinde görsel peyzaj kalitesini araştırarak, doğal özellikleri olan peyzajların daha kaliteli olduğunu ortaya koymuştur.

Özhancı'nın (2014) çalışmasında; Bayburt ilindeki kültürel ve doğal değerlerin korunması ve rasyonel kullanımı için ekolojik duyarlılık bölgeleri ve kırsal peyzaj karakter tipleri belirlenmiştir. Karşılaştırmalı analizler ile örnek kırsal yerleşimlerin bileşenleri, tehditleri ve kaynak değerleri değerlendirilmiştir.

Karaşah'ın (2014) çalışmasında ise; Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Kraliyet Botanik Bahçesi Edinburgh olarak belirlenen alanlardaki kullanıcılarının kullanım amaçları, tercihleri ve beklentileri incelenmiştir.

Tarım'ın (2014) çalışmasında ise; Malatya ili Darende ilçesinde görsel değerlendirmeler yapılmıştır, elde edilen verilere göre sosyo-ekonomik ve bilgi tabanlı değişkenler görsel tercih açısından etkili olmamıştır.

Aytaş ve Uzun (2015), Düzce kent merkezindeki yaya alanlarının görsel peyzaj kalitesini belirlemek amacıyla doğallık, tarihsellik, yönetilebilirlik gibi görsel peyzaj özellikleri kapsamında anket yoluyla değerlendirmişlerdir. Algı ve beğeni parametreleri arasındaki ilişki “ Pearson Korelasyon Analizi” ile incelenmiş ve psikofiziksel yaklaşım modeli kapsamında değerlendirilmiştir. Planlama ve tasarım çalışmalarında, yaya alanlarının görsel peyzaj kalitesinin önemi ve kentin görsel peyzaj kalitesinin artırılması belirtilmiştir.

Kiper ve Boz (2015) ise, Ganos Dağı kıyı şeridinde görsel peyzaj kalitesini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Peyzajların değerlendirilmesine uygun olacak şekilde fotoğraflar belirlenerek katılımcılara yine belirlenen parametreler üzerinden değerlendirme yapmaları istenmiştir.

Özgeriş ve Karahan (2015) ise, Erzurum ilindeki bazı rekreasyonel tesislerin görsel kalitesini değerlendirmiş ve peyzaj unsurları ile görsel kalite arasındaki ilişkiyi incelenmiştir.

Gültürk ve Şişman (2015), mekanın tercih edilmesinde ve yaşanabilir değerde olmasında görsel peyzaj kalitesinin önemini vurgulamışlardır. Tekirdağ ili içerisinde belirlenen kıyı şeridinde ait görüntüler kullanılarak foto-anket çalışması yapılmıştır ve ileride yapılacak planlama ve tasarım çalışmalarına bir altlık oluşturmak hedeflenmiştir. Anket çalışması; kullanıcı ve uzman olmak üzere iki gruba, farklı yedi parametre üzerinden ve Likert ölçeğinde 1-5 puan aralığında değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda ise; uzman grubunun yeşil alanın ve doğanın zengin olduğu mekanlar tercih edilirken, kullanıcı grubunun ise yapısal elemanların çoğunlukta olduğu mekanların tercih edildiği tespit edilmiştir.

Kiper ve Cengiz (2016) ise; İstanbul ili, Beşiktaş ilçesinin kıyı şeridinin görsel peyzaj kalitesini belirlemek amacıyla değerlendirmeler yapmıştır. 50 katılımcıya 24 fotoğraf gösterilerek 9 parametre üzerinden değerlendirme yaptırılmıştır ve yeşil alanların fazla olduğu, tarihi dokunun ise korunduğu fotoğrafların yüksek puan aldığı saptanmıştır.

Kiper vd. (2017), Kıyıköy'ün görsel peyzaj kalitesini araştırmış ve bu çalışmanın ekoturizm planlamasına katkı sağlayabileceğini belirtmiştir. Araştırmada, peyzaj unsurlarının ve görsel tasarım ölçütlerinin mekân tercihlerini belirlemede önemli olduğu ortaya konmuştur. Çalışma sonuçlarına göre, uyum, doğallık, bakım ve okunabilirlik parametrelerinin görsel

kaliteyi etkilediği görülmüştür. Ayrıca, bu parametrelerin ekoturizm tercihlerini de etkilediği belirlenmiştir.

Surat (2017) çalışmasında; Batum kent merkezinde bulunan Batum Devlet Parkı ve 6 May Parkı'na ait 28 adet fotoğraf üzerinden kullanıcı ve uzman olmak üzere iki ayrı gruba anket çalışması yaparak mekânsal karakteristikler ve tercih ölçütleri değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, ölçütlerinin görsel peyzaj değerlendirmede en önemli ölçütler; tutarlılık, gizemlilik ve okunaklılık olarak belirlenmiştir.

Aklıbaşında ve Bulut (2018), Kayseri ili, Yahyalı'nın görsel kalitesi değerlendirilmiştir. Birbirinden farklı peyzaj tipleri içerisinde en çok tercih edilen alanları belirlemek için yapılan çalışmada fotoğraflar üzerinden anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda manzara güzelliği kapsamında en çok tercih edilen alanlar sırasıyla; şelaleler, vadi oluşumları, dağlık alanlar, ormanlık alanlar ve köy yerleşimleri olarak belirlenmiştir.

Acarlı ve Kiper (2018), İstanbul ili, Taksim meydanı ve yakın çevresinin görsel peyzaj kalitesi kapsamında değişimini incelemişlerdir. Çalışmada, belirlenen alanlara ait fotoğraflardan oluşan ve uzman grubu tarafından 5'li Likert ölçeği kullanılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Alana ait eski ve yeni görünümleri açısından mekânsal karakteristikler saptanmıştır.

Adıgüzel (2019) ise, Bursa'da bulunan Gölbaşı Göleti ve çevresinin görsel peyzaj kalitesini değerlendirmiş ve rekreasyonel etkinliklere imkân sağlayarak zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Yazıcı (2019), İstanbul'da bulunan Topkapı Şehir Parkı'nın görsel peyzaj kalitesini inceleyerek daha ilgi çekici hale getirilmesini önermiştir.

Kurt (2020), Büyük Menderes Havzası'nda görsel peyzaj kalite değerlendirmesi yaparak yönetim stratejileri geliştirmiştir. Bu çalışmalar görsel peyzajın çevre ile uyumunu ve rekreasyonel etkinliklerle ilişkisini vurgulamaktadır.

Turgut (2020), Denizli'deki belirlenen farklı alanlarda görsel peyzaj kalitesini incelemiştir ve peyzaj yapısının algılanan görsel kalite ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Demirhan (2021) ise, Kısırkaya Köyü kıyı bölgesinin görsel peyzajını değerlendirmiştir ve alanlarda bakım, güven ve düzen sorunları olduğunu belirtmiştir. Ayrıca kırsal peyzajların sürdürülebilir gelişimine yönelik öneriler sunmuştur.

Ateş (2022) çalışmasında; İstanbul ili, Karaköy semtinin görsel peyzaj kalitesinin belirlenmesi amacıyla uzman ve kullanıcı grubundan oluşan katılımcıların, Karaköy'ün farklı noktalarından çekilen fotoğrafların, çeşitli parametreler üzerinden değerlendirilmesi sağlanmıştır. Çalışmanın sonucunda; su öğelerinin bulunduğu ve tarihi dokunun çevresiyle uyum gösteren fotoğrafların yüksek puan ancak yapılaşmanın çok olduğu ve görüş açısının daraldığı fotoğrafların düşük puan aldığı saptanmıştır. Görsel peyzajın belirlenmesi ile bu bölgede yapılacak olan tasarım ve planlama çalışmaları için bir kaynak olabileceğini belirtmiştir.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Kent ve çevreleri, gelişen dünyamızda sürekli bir değişim geçirmektedir. Toplumun zihninde oluşan imgeler kent kimliğini oluşturmaktadır ve imgelerin zihnimizde oluşmasını sağlayan, bize geçmişten izlenimler veren ise tarihi çevrelerdir. Tarihi çevreler ise geçmiş ve günümüz arasında birer köprü olarak bu gelişim ve değişim sürecinden olumsuz etkilenmektedir. Bu değişim sürecine yenik düşen ve tahribata uğrayan tarihi çevreler, kent kimliğinin korunmasında ciddi bir öneme sahip olmaktadır.

Tekirdağ ili, Süleymanpaşa ilçesi tarihi kent meydanı ve çevresi önemli kültürel ve tarihi değere sahip olup, geçmişten günümüze değişim geçirmiş ve geçirmektedir. Bu doğrultuda tez çalışmasının amacı; tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesi kapsamında, Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrenin mevcut durumunun analizi ve görsel kalitenin iyileştirilmesidir. Tez çalışması ile mekansal karakteristiklerin belirlenmesi, fiziksel göstergeler ile çevrenin değerlendirilmesi ve bu doğrultuda kullanıcıların yaşam kalitesinin artırılması hedeflenmiştir.

Tekirdağ kent merkezini ya da bu bölgeyi kapsayacak kentsel tasarım ve planlama çalışmalarına bir kaynak oluşturmak, peyzaj alanlarının sürdürülebilir gelişimine katkı sağlamak, tarihi kent meydanı ve çevresinin mevcut durumu değerlendirilerek tarihi çevreleri koruma ve tarihi dokuya sahip alanlarda peyzaj planlama çalışmalarına katkı sağlamak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, tarihi çevrenin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması tez çalışmasının başlıca hedeflerindedir. Tarihi ve kültürel, önemli bir değere ve yüksek potansiyele sahip Tekirdağ tarihi kent merkezinin, görsel peyzaj kalitesinin artırılmasına yönelik olarak görsel etkisinin değerlendirilmesinin çalışılmamış olması ise tez çalışmasının literatüre önemli katkısıdır.

Tez çalışmasının kapsamı ise Tekirdağ ili, Süleymanpaşa ilçesinde tarihi kent meydanı ve çevresi olmak üzere; Rüstem Paşa Bedesteni, Rüstem Paşa Cami, Tekirdağ Hükümet Konağı, Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevrelerinde görsel etkinin değerlendirilmesidir. Tarihi çevrede görsel peyzaj kalitesinin artırılmasına yönelik olarak; kaynak tarama çalışması, sürvey çalışması, analiz çalışması ve görsel etki değerlendirmesi yapılarak alana ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

2. TARİHİ ÇEVRE VE GÖRSEL ETKİ İLİŞKİSİ

2.1. Tarihi Çevre Kavramı

Tarihi çevreler, içermiş oldukları yapı ve yapı toplulukları, cadde, meydan, sokak gibi kent bileşenleri ile geçmişe ve yaşanmışlıklara dair izlenimler veren, bugüne ise ışık tutan tarihi verilerdir.

Günümüze ulaşan yapılar, tarihi kaynaklar olup yapıldıkları dönemin sosyo-ekonomik yapısı, yaşam biçimleri, kullanılan malzemeler ve teknik açısından ise gelişmişlikleri hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır (Duralı, 2007).

Tarihi çevreyi oluşturan ana unsurlar, toplumların yaşamış olduğu olaylar doğrultusunda sosyal, kültürel, ekonomik ve toplumsal değerlerin birer yansıması olan yapılardır (Can ve Uyguralp, 2022).

Zeren (2003), tarihi çevrenin; çeşitli mimari elemanlara, doku ve malzemeye sahip yapılardan ve bu yapıların zaman içerisinde oluşturmuş olduğu sokaklar bütününden oluşmuş olduğunu belirtmektedir. Zeren, korunacak değerleri doğal ve kültürel değerler olarak irdelemektedir ve korunacak kültürel değerleri; yapı parçaları, bireysel tarihsel yapı, tarihsel yapı grubu, tarihsel çevre, tüm tarihsel kent, tarihsel bölge şeklinde sıralamaktadır.

Ahunbay'a (1996) göre, "tarihi çevre" denildiğinde, ilk akla gelen kentsel sitler olmakla beraber kırsal, tarihi ve arkeolojik sitler de dahil edilerek değerlendirilmektedir. Geçmiş medeniyetlerden günümüze ulaşan yerleşim ve kalıntılar tarihi çevreleri oluşturmaktadır (Ahunbay,1996). Ahunbay'dan (1996) özetle tarihi çevrelerin genel özellikleri;

- Tarihi çevreler, toplumların sosyo-ekonomik yapısı, yaşam felsefesi, estetik anlayışı gibi birçok ayrıntıyı saklamaktadır.

- Tarihi çevreler, geçmiş uygarlıkların yaşam biçimini ve mimarlık geleneğini yansıtmaktadır.
- Tarihi çevreler, insanda “hayranlık uyandıran”, mutluluk veren; çeşitli süslemeleri, zanaatları, düzenlemeleri, mimari elemanları, sokak görünüşleri ile “toplumların yaratıcılığının bir göstergesidir.”
- Geçmişimizi ve kendi kimliğimizi tanımlamaya “yardımcı bir araç” olarak tarihi çevreler, hayal etmemize ve izlenimler edinmemize katkı sağlamaktadır.
- Tarihi çevreler, geçmişin yaşam koşullarını, geleneklerini ve yapım tekniklerini gösteren “açık hava müzeleri” olarak öğretici ve ilgi çekicidirler.
- Tarihi çevreler, bulundurmış oldukları mekan, yapı tasarımları, mimarlık üslupları ve yapım teknikleri farklı çeşitli süsleme özelliklerini tanımlayan tarihi verilerdir (Ahunbay, 1996).

Tarihi mirasın sürdürülebilirliğini sağlamak günümüzde önem teşkil etmektedir. Yapı cepheleri, sokak silüetleri, peyzaj kaynakları ile görsel zenginliği yüksek olan tarihi çevrelerin görsel peyzaj kalite değerlendirmesinin yapılması, mevcut durumun iyileştirilmesi, yaşatılması ve yönetilmesi, aynı zamanda kullanıcıların yaşam kalitesinin artırılması açısından önem teşkil etmektedir.

2.1.1. Tarihi Çevrelerin Karakteristikleri

Tarihi çevrelerin başlıca özelliklerini belirleyebilmek için korunması gerekli görülen alan ve bu alanın karakteristiklerinin saptanarak irdelenmesi gerekmektedir (Tüfekçioğlu, 2008,). Tüfekçioğlu’na (2008) göre, tarihi çevre için araştırılan ölçütler “eşsiz ve homojen, orijinal ve göz alıcı” olmalıdır. Koruma kalite kriterleri ise hem teoriye hem de fiziksel kentsel yapıya dayanmaktadır.

Cohen’e (2001) göre başlıca karakteristikler ise, estetik ve tarihi kalite kriterleri olarak kültürel göstergelerle ilişkili olmalıdır. Tarihi çevrelerin kimliğinin belirlenmesinde koruma ve sürdürülebilirlik amaçlarının da tespiti önem arz etmektedir. Tarihi çevreye ait başlıca karakteristikler, estetik ve tarihi kalite ölçütleri olmalıdır, bu ölçütler aynı zamanda kültürel simgelerle bağlantılı olmalıdır.

Tarihi çevrelerin karakteristiklerini tespit edebilmek için mimari mekanları ve çevreleri oluşturan tüm öğeleriyle değerlendirilmelidir. Geçmişin temelini doğa oluşturmaktadır dolayısıyla geçmişin ve tarihi çevrelerin değerlendirilmesi, başta doğası olmak üzere yapılmalıdır. Bu noktada, yapı ve çevrelere formunu veren “ekoloji, topoloji ve

bunlara bağı morfoloji-tipoloji” gibi peyzaj unsurlarının başlıca özellikleri değerlendirilmelidir (Velioğlu, 1992).

Velioğlu’na (1992)’ a göre, tarihi çevrelerin karakteristiklerinin oluşturduğu değerler ve tasarımında göz önüne alınan kriterler Çizelge 2.1’de verilmiştir.

Çizelge 2.1. Tarihi çevrelerin karakteristiklerinin oluşturduğu değerler ve tasarımında göz önüne alınan kriterler (Velioğlu, 1992)

Tarihi Çevre	
Tarihi Çevrelerin Oluşumu ve Sürekliliğinde Önemli Değerler	Tarihi Çevre Tasarımında Göz Önüne Alınan Kriterler
Tarihi birikim- tarih içinde bir yeri olma	Tarihi çevrenin özelliklerini ön plana çıkarma
Kolektif anıları yaşatma	Ekolojik kültürün sürekliliğini devam ettirme
Çevre kimliği ve kişiliğinde etkili olma	Bina dışındaki boyutları ele alma
Yapı- çevre uyumunu yansıtmama	Çevrenin anlamsal boyutunu araştırma
Estetik değerler	Çevresel değerden yararlanma
Kullanım değeri	Karşıt/Zıt yaklaşım
Dayanım değeri	Uyum/Benzer yaklaşım
Belli dönemde damga vurma	Çağdaş tasarım/Çağı vurgulama
İmaj sürekliliği sağlama	Estetik ölçütler
Özgünlük değeri	Çevrenin tarih süreci
Mekansal değer	Çevrede yaşayanların sosyal statüsü
Yerleşim formunu belirtmesi	O çevrede daha önce yokmuş gibi bir yapı
Örnek olma özelliği	Uygun işlev
Simgesel değer	Çevreye baskın ve ezici olmama

2.1.2. Tarihi Çevrelerde Başlıca Kalite Ölçütleri

Tarihi çevrelerde kalite ölçütlerinin belirlenmesi, bu çevrelerdeki değerlerin ve yaşam kalitesinin artırılmasına öneriler sunmaktadır.

Tarihi yapı ve çevrelerin, yaşayan ve yaşanan kullanıcıları ile birlikte korunması gerekmektedir. Dolayısıyla tarihi çevrelerde başlıca kalite ölçütlerinin tespit edilmesi ve buna yönelik olarak yapılacak olan değerlendirme, planlama, koruma ve iyileştirme çalışmaları için önem arz etmektedir.

Yapılan çalışmalar göz önünde bulundurularak; yerel ve yaşayan kullanıcıların talepleri, geçmişten günümüze olan üretim ve kültürel ilişkileri, aynı zamanda kat adedi, doku özellikleri, yapı yol kaliteleri gibi durumlarını irdeleyen analizler ile başlıca çevresel kalite ölçütleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Çerçi, 2012);

- Kültürel bir nirengi noktası olabilme,
- Tarihi yapılar açısından sayıca fazla olma,
- Eski ve yeni mimarinin uyumu,
- Yeterli toplu taşıma sistemi,
- Mekansal düzen ve çekicilik,
- Gelişmişlik düzeyi ve kullanılan malzemeler,
- Temiz, yeşil ve sürdürülebilir çevre.

Tarihi çevrelerde ise kalite ölçütleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Çerçi, 2012);

- Belli dönemlere iz bırakma ve birer simge haline gelme,
- Tarihi olaylar içinde yer edinme ve değer taşıma,
- Ortak anıları anımsatma,
- Çevre karakteristikleri bakımından etkili olma,
- Kentlerin gelişimi ve etkileşiminde etkili olma.

Cohen (2001), tarihsel çevreyi korumada önem taşıyan beş ana kalite ölçütünü; kentsel yerleşme, mekan duygusu, iç bağlantılar, stil ve tasarım, zanaat ve ustalık olarak belirtmektedir (Çizelge 2.2). Böylece düzenlenecek alanlar, bu ölçütler ile korunabilecek ve kaliteleri iyileştirilebilecektir.

Çizelge 2.2. Tarihsel çevrelerin korunmasında önem taşıyan beş ana kalite ölçütü (Cohen, 2001)

Kalite Ölçütleri	Açıklama
Kentsel Yerleşme	Sınırları açık ve net, kolayca belirlenebilen, çevresi ile birlik halinde olan alanlardır. Bu alanların çevrede birer nirengi noktası olması gerekmektedir.
Mekan Duygusu	Görüntü, konfor, rahatlama, gölgeleme, topoğrafyaya, doğaya ve bitkilendirmeye bağlı olmak üzere tarihsel ve duygusal birlikteliklerdir. Aynı zamanda mekan duygusu kavramı, kentsel algı, anlaşılabilir mekânsal konumları ve bunların kimliklerini kapsamaktadır.
İç Bağlantılar	Kentsel çevrede, mekan ve bağlantıların teklifi mevcuttur. Bu durum kentsel açık alanları ve blokları da kapsamaktadır. Çevre bağlamındaki öğelere, konumlara, cadde ölçülerine hakim olan mekânsal tasarımlar çok sık görülmeyerek, geçici durumdadırlar.
Stil ve Tasarım	Stil ve tasarım ölçütü, yapıların benzerlikleri ve farklılıkları dhl olmak üzere; malzeme, doku ve silüetleri kapsamaktadır. Bu unsurların tamamı önemli olup, tek ve ilgi çekicidirler. Belirli bir ölçek ile birlikte, karakteristik, üç boyutlu, ve sanatsal üslup bu kavramda önem arz etmektedir ve bölgesel özellikler için belirlidir.
Zanaat/ Ustalık	Yapılarda kullanılan materyallerin orijinal ve otantik olarak değerlendirilebilmesi için belirli bir süreç geçirmelidir. Bunlar; kubbe, duvar sıvaları ve bezenmiş taşlar gibi nitelikleri içermektedir. Yapım teknikleri kentsel öğeleri tamamlamaktadır ve bu teknikler, yalnızca tekil yapılarda değil çevresi ile birlikte sürekliliği olan bir süreç oluşturmaktadır.

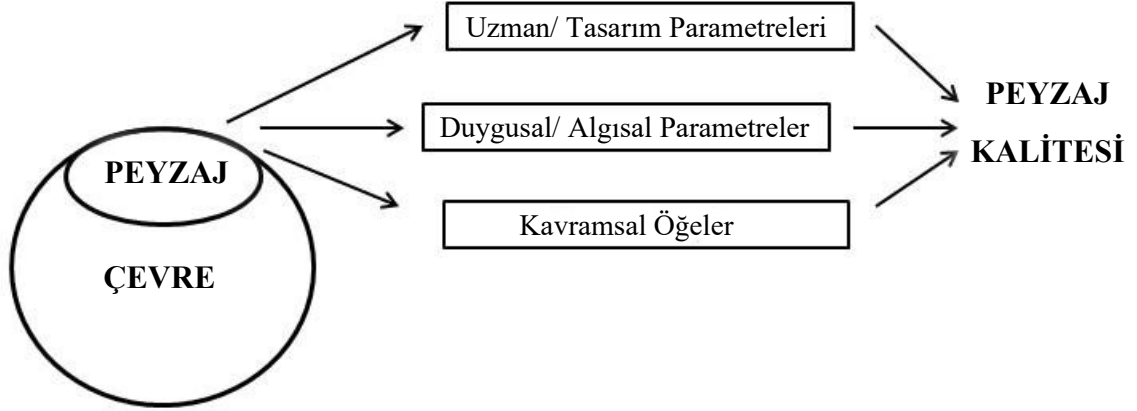
2.2. Görsel Etki Kavramı ve Görsel Peyzaj Kalitesi

İnsan zihni, kendisine gönderilen tüm uyarıları duyu organları aracılığıyla tespit etmektedir. Bu doğrultuda, duyum uyarının ilk tespiti olup algı ise hislerin yorumlanmasını kapsamaktadır. Zihnin görüntüyü algıladığı ve görüntü üzerinde estetik etkileşimine ya da zihnin görüntü hakkında oluşturduğu bilinçsel durum görsel etki olarak değerlendirilmektedir. Roth'a (2019) göre zihnin kendisine verilen bilgiyi anlamlı bir şablon içine yerleştirmeye çalışmaktadır ve görsel ya da işitsel olgular dahil olmak üzere zihnin önceden depoladığı değerlendirme bilişi temelinde bunlara ön yorum katmaktadır. Bu doğrultuda, algılamının daha önceden edinilen bilgilere dayandığını ifade etmektedir. Zihin önceden bilmediği bir görsel bilişle karşılaştığında ise veriyi belirli tercihlere göre düzenlemektedir. Bu tercihler; yakınlık, yinleme, süreklilik ve kapama, yalın ve büyük figür, figür ve zemin ilişkisidir (Roth, 2019).

Bir peyzaj birimine ilişkin yapılan görsel etki değerlendirmesi; söz konusu alanın görsel durumu ve karakteristikleri ile ilgili edinilen veriler ve bilgiler ışığında, görsel kaynaklar ve alan kullanım planlamaları üzerinde durularak yapılmaktadır (Bozkurt, 2019). Peyzajı oluşturan elemanların veya mevcut yapının tanımlanmasında "görsel kalite" kavramı tasarım ve planlama çalışmalarında büyük öneme sahiptir. Dolayısıyla, belirli bir alana yönelik görsel etki değerlendirmesi; mevcut peyzaj yapısına ilişkin imkanların belirlenmesi ve o alandaki peyzaj bileşenlerinin ve unsurlarının sahip oldukları potansiyellerinin tespiti açısından önem arz etmektedir. (Asur ve Alphan, 2018).

Kalite ise Juran'a (1989) göre; kullanım amacına uygunluktur ve kalitenin "ürün performansı" ve "hatasız olmak" üzere iki önemli anlamı vardır. Mimari ve kentsel çevrede kalite kavramı, çevreyi oluşturan her bir unsurun birbiriyle olan ilişkiler bütününe ya da çevrede bulunan bu unsurların kullanıcı ihtiyaçlarına karşı göstermiş olduğu performans olarak değerlendirilmektedir (Gülersoy vd., 2012).

Kentsel çevreyi oluşturan tüm öğeler, kullanıcıların algılayabildiği noktada deneyimlerini ve hayal gücünü kapsamaktadır. Bu doğrultuda, peyzaj kalitesi biyolojik odaklı, aktif, deneyimsel bağlamda ise; algıya ilişkin, tecrübeye dayalı, zevke hitap eden, dinamik ve sembolik ve sınırsız peyzaj özelliklerini kapsamaktadır (Şekil 2.1) (Daniel, 2000).

Şekil 2.1. Peyzaj kalite kavramı modeli (Daniel, 2000; Tüfekçioğlu, 2008)

Peyzaj kalitesi değerlendirme aşamasında belirlenen yöntemler doğrultusunda oluşmaktadır. Uzman ve algısal yaklaşımlar dahil görsel peyzaj kalite değerlendirmesi, belirlenen alanın görsel özelliklerinin analizi ve incelenmesini kapsamaktadır.

Görsel peyzaj kalitesi kapsamında yapılan değerlendirmeler, insanın temel ihtiyaçlarının yanı sıra form, çizgi, uyum, renk, canlılık vb. görsel tasarım ölçütlerine dayanmaktadır. Görsel tasarım ölçütleri doğal özellikler ile bağdaştırılsa da görsel tasarım ölçütleri daha fazla önem taşımaktadır (Daniel, 2000). Algıya dayalı değerlendirmede, peyzaj kalitesini puanlayan ya da fotoğraflara yönelik olarak tercihlerini belirten gözlemciye ana değerler konu olmaksızın bağlıdır. Algılanan peyzaj kalitesi ve doğallık birbiriyle ilişkili olup, her ikisinin de birbirinden ayrı olarak değerlendirilmesini içeren deneysel bir sonuçtur (Zube, 1974).

2.3. Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirmesi

Kalite değerlendirme belirli bir alanın ya da çevrenin, değerlendirme ölçütleri doğrultusunda irdelenmesidir. Görsel kalite değerlendirme ise kültür, coğrafya gibi özellikler nedeniyle farklılaşmaktadır (Lynch, 1960). Görsel peyzaj kalitesi, peyzaj karakterleri üzerindeki değişimleri tespit etmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Lynch'e (1960) göre görsel kalite değerlendirmesine ilişkin kalite kriterleri; esnek, genel, günümüzle ilişkili aynı zamanda geleceği ilgilendiren ve kültürel çeşitlilik- form arasındaki ilişkiyi dikkate almalıdır.

Gelişen ve hızla değişen dünyamızda çevrelerin mevcut durumun değerlendirilmesi, mekan tercihleri ve kullanıcı taleplerinin belirlenmesi, görsel kalitenin iyileştirilmesi, peyzaj

unsurları ve bunların değişiminin tespiti gibi amaçlarla yapılan görsel peyzaj kalite değerlendirme çalışmaları çok büyük bir önem kazanmıştır.

Kalite planlama çalışmalarında ve yönetim stratejilerinde, görsel peyzaj kalite değerlendirmesine duyulan ihtiyaç hızla artmaktadır. Çevresel yönetim içeriğinde ise, görsel peyzaj kalitesinin biçimsel ve sistematik değerlendirme ihtiyaç devamlı olarak artmaktadır (Tüfekçioğlu, 2008). Bu kapsamda çevresel yönetime ilişkin beklentileri karşılayan peyzaj kalite değerlendirilmesi giderek daha teknik ve niceliksel olmaktadır. Aynı zamanda peyzaj kalite değerlendirmesi; kesinlik, güvenilirlik ve geçerlilik ltlerini içermelidir (Palmer ve Hoffman, 2001).

Tarihi çevrelerde yapılacak olan görsel peyzaj kalite değerlendirmesi ise, tarihi doku ve peyzaj unsurlarının birbiriyle olan ilişkisini ortaya koymaktadır. Tarihi dokuya sahip çevrelerin mevcut durumunun iyileştirilmesi, korunması, içermiş olduğu estetik kalite ve değer ile geçmiş değerlerin sürdürülebilirliği noktasında önem taşımaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar, gelecekte yapılacak olan kentsel tasarım ve planlama çalışmalarına birer kaynak olmaktadır.

2.4. Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirme Yöntemleri

Peyzaj estetik teorisinde objektif paradigma ve sübjektif paradigma iki ana paradigma bulunmaktadır ve bunlar peyzaj değerlendirme yöntemlerinin temelini oluşturmaktadır. Objektif paradigmada bir Őeyin estetik kalitesi onun özelliklerinde bulunurken, sübjektif paradigmada ise estetik kalite gözlem yapan kişinin gözünde bulunmaktadır (Lothian, 1999).

Objektif ve sübjektif paradigma kapsamında peyzaj kalite değerlendirmesinde iki temel yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar; uzman yaklaşımı ve algısal yaklaşımdır.

Uzman yaklaşımına göre; biyofiziksel özellikler biçimsel peyzaj göstergeleriyle değerlendirilmektedir ve değerlendirme aşamasında mekansal farklılık, komplekslik tespitinde bitkilendirme önem taşımaktadır (Val vd., 2006). Bu doğrultuda, objektif paradigmada ekolojik değerlendirmeler de yer almaktadır.

Algıya dayalı yaklaşıma göre ise; görsel peyzaj kalitesi, gözlemcinin psikolojik süreciyle bire bir ilişkisi olan peyzajın görsel özelliklerinden oluşmaktadır. Algıya dayalı yaklaşım ile duygusal ve algısal parametreler ve kavramsal yapılarla llmektedir (Val vd.,

2006). Bu yaklaşımda, psikolojik ve sosyolojik etmenler önem taşımakta olup sosyolojik çalışmalar, algıya dayalı değerlendirmeleri olumlu etkilemektedir.

2.4.1. Objektivist Paradigma

Objektivist paradigma; peyzaj kalitesinin, peyzajın kendisinde var olması ve fiziksel peyzajın asıl özelliği olması temellerine dayanmaktadır (Val vd., 2006). Objektivist paradigmaya göre; görsel peyzaj karakteri, bir nesne olarak analiz edilmektedir ve objektif değerlendirme ölçütleri kullanılmaktadır.

Peyzaj kalitesi fiziksel bir özellik olup fiziksel özellikler doğrultusunda ölçülebilmektedir. Objektivist paradigma doğrultusunda yapılan değerlendirmeler objektif olarak tanımlanmaktadır ve kişisel tercihler dikkate alınmamaktadır. Peyzaj kalite değerlendirmede, objektivist paradigma kapsamında iki yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Bunlar; uzman yaklaşımı ve biyolojik odaklı yaklaşımdır.

2.4.2. Uzman Yaklaşımı

Uzman yaklaşımında, uzman kişi peyzajı inceleyerek peyzaj estetiğine ilişkin göstergelerin kombinasyonlarına göre değerlendirme yapmaktadır. (Litton, 1968). Peyzajın doğal elemanları; form, çizgi, doku, renk gibi biçimsel öğelere ve bunların organizasyonlarına dönüşerek belirlenen parametreler doğrultusunda değerlendirilmektedir.

Uzman yaklaşımının en temel özelliği, peyzaj kalitesinin alanında uzman bir kişi tarafından incelenerek belirlenmesidir. Bu noktada, algısal yaklaşım teknikleri önem taşımaktadır ve kesinlik doğruluk yönünden eleştirilmektedir (Daniel, 2000). Uzman yaklaşımı ile yapılan görsel kalite değerlendirmeleri genellikle yüksek, orta ve düşük olmak üzere üç sınıfta yapılmaktadır.

2.4.3. Biyolojik Odaklı – Ekolojik Yaklaşım

Ekoloji, canlıların birbirleri ve fiziksel çevreleri ile olan ilişkilerini inceleyen bilim dalıdır. Ekoloji, tüm canlıları içeren ve etkileyebilen temel konularla ilgilenmektedir. Ekosistem yönetiminde ise, asıl amaç canlı ve cansız varlıkların birbiri ile olan ilişkisinin dengeli bir şekilde sürdürülmesi olup, insanlara yönelik faydayı artırmak değildir.

Peyzaj kalite değerlendirmesinde kullanılan ekolojik model; sürdürülebilirlik ve biyolojik çeşitlilik gibi ekolojik özelliklerle tanımlanmaktadır. İnsan algısı ve tercihleri ile uğraşmamaktadır. Ancak ekolojik kalite, yaşamsal kaliteyi etkileyen en önemli unsurlardan biri olarak insan algısı ve ekolojik kalite birbirleri ile uyumlu olmalıdır.

Görsel peyzaj kalite değerlendirmede kullanılan ekolojik yaklaşım, ekolojik peyzaj dokularının zaman içerisindeki değişimini göstermektedir ve peyzaj kalite değerlendirmesine farklı bir boyut kazandırmaktadır (Tüfekçioğlu, 2008). Murphy (2005) ise, zamansal değişim çalışmalarında en çok kullanılan arazi analiz faktörlerini; topoğrafya, jeoloji, toprak, hidroloji, iklim, bitki örtüsü ve vahşi yaşam olarak belirtmektedir. Biyolojik odaklı- ekolojik yaklaşımda; arazi keşifleri, alana ait üç boyutlu görselleştirme ve fotoğrafların değerlendirilmesi ve karşılaştırmaları yapılmaktadır.

2.4.4. Sübjektivist Paradigma

Görsel peyzaj kalite değerlendirmede kullanılan bir diğer paradigma ise sübjektivist paradigmadır. Sübjektivist paradigma, peyzaja ilişkin toplum tercihlerini psikofiziksel yöntemleri kullanarak incelemektedir. Peyzaj kalitesini istatistiksel analizlere göre değerlendirmektedir. Sübjektivist paradigma kapsamında ortaya çıkan yaklaşımlar ise; algıya dayalı yaklaşım ve sosyo- kültürel yaklaşımdır.

2.4.5. Algıya Dayalı Yaklaşım

Sübjektif felsefi olgulardan türemiş olan algıya dayalı yaklaşım, algılanan peyzaj kalitesinin niceliksel ölçütleriyle yapılmaktadır (Zube, 1974). Algılanan peyzaj kalitesinin göstergeleri, gözlemcilerin tercihlerine ve puanlandırmalarına dayanmaktadır (Tüfekçioğlu, 2008). Algıya dayalı yaklaşım, çoğunlukla kesinlik için kabul edilen standartlara ve değerlendirme sistemlerinin güvenilirliğine sahiptirler (Daniel, 2000).

Algıya dayalı yaklaşım göre; peyzaj değerlendirmesi, renkli çevre fotoğrafları ve bunların karşılaştırmalarına dayanarak peyzaj deneyimi ile eşleşmektedir (Daniel, 2000). Günümüzde, gelişen teknoloji ile kaliteli ve gerçekçi görseller, fotoğraf sunumları kullanılarak değerlendirmeler yapılmaktadır.

2.4.6. Sosyo - Kültürel Yaklaşım

Sosyo- kültürel yaklaşım, biyolojik odaklı yaklaşımın zıttı niteliğinde olup sosyal odaklı çevresel yönetime dayanmaktadır (Daniel, 2000). Biyolojik odaklı yaklaşımın temelinde insana fayda bulunmamaktadır. Buna karşıt olarak sosyo- kültürel yaklaşımda, insan değerleri ve kamu katılımı önemli hale gelmektedir (Daniel, 2000).

Sosyo- kültürel yaklaşım, çevresel unsur ve değerlerin kültürel olarak ele alınmasını vurgulamaktadır. İnsan olgusuna dayalı ve faydasını temel alan sosyo- kültürel yaklaşımda, insanların sosyal ihtiyaçlarına hizmet eden mekanların görsel kalite ölçütü yüksek olarak değerlendirilmektedir.

2.4.7. Objektivist ve Sübjektivist Paradigmaların Karşılaştırılması

Objektivist paradigma, peyzaj kalitesinin peyzajın kendinde olduğunu savunmaktadır. Sübjektivist paradigma ise, peyzaj kalitesinin gözlemcinin tercihleri doğrultusunda oluştuğunu savunmaktadır. Lothian'a (1999) göre objektivist paradigma; uzman, ekolojik ve estetik yaklaşımları, sübjektivist paradigma ise psikolojik, deneyimsel, psikofiziksel, kavramsal ve fenomenolojik yaklaşımları kapsamaktadır. Objektivist ve sübjektivist paradigmalardan karşılaştırılması Çizelge 2.3'te verilmiştir.

Çizelge 2.3. Objektivist ve sübjektivist paradigmalardan karşılaştırılması (Lothian, 1999; Ateş, 2022)

Objektivist (Fiziksel) Paradigma	Sübjektivist (Psikolojik) Paradigma
Güzellik – Peyzajın gerçek kalitesi	Güzellik – Gözlemcinin gözündeki kalite
Peyzajın fiziksel özelliklerinin anlamı araştırılmaktadır.	Peyzaj kalitesine ilişkin fiziksel unsurları anlamak için insan tercihlerinin anlamı araştırılmaktadır.
Gündelik faktörleri dikkate almamaktadır.	Gündelik faktörleri dikkate almaktadır.
Deneyseldir.	Deneyimseldir.

Belirli bir alan veya arazi bulunmaktadır.

Belirli bir alan veya arazi bulunmamaktadır.

Analizler saha çalışmasına dayanmaktadır.

Analizler alana ait fotoğraflara dayanmaktadır.

Peyzaj kalite değerlendirmesinde cevaplayıcılar kullanmaz, tercihlerdeki değişiklikleri dikkate almaz.

Ölçütler cevaplayıcıların karakteristiklerine ve tercihlerine göredir; yaş, cinsiyet, eğitim, sosyo- ekonomik durum, kültür.

Sübjektif ve kopyalanamamasından dolayı kesin sonuç vermeyebilir ve kısa ömürlüdür.

Objektif ve kopyalanabilir olmasından dolayı sonuçlar genişletilebilir ve daha kalıcıdır.

Çizelge 2.3. Objektivist ve sübjektivist paradigmların karşılaştırılması (Devamı) (Lothian, 1999; Ateş, 2022)

Tahmin etme duygusu ile hareket edilmez.

Peyzaj kalitesindeki peyzaj değişimi önceden tahmin edilebilir.

2.4.8. Psikofiziksel Paradigma

Psikofiziksel paradigma, peyzaj kalitesinin değerlendirilmesine ilişkin biçimsel estetik yaklaşım ve psikolojik yaklaşım modellerinin birleştirilmesine dayanmaktadır (Daniel ve Boster, 1976). Çevresel uyaranların fiziksel özellikleri ve gözlemcilerin algısal tepkileri arasındaki ilişkiyle ilgilenmektedir. Psikofiziksel paradigmaya göre bu ilişki; topografya, su, vejetasyon gibi çevreye ait fiziksel özellikler ile estetik değer gibi psikofiziksel tepkiler arasında oluşmaktadır (Sanoff, 1991).

Daniel ve Boster (1976), peyzaj kalitesinin değerlendirilmesine yönelik çalışmalarında; ağaç çapı, ağaç yoğunluğu, gökyüzü gibi fiziksel özellikleri incelemiştir. Bu örnekte olduğu gibi birçok çalışmada irdelenen fiziksel özellikler ve ölçek, değerlendirilen peyzaj unsurlarına göre değişim göstermektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma materyalini Tekirdağ ili Süleymanpaşa ilçesinde yer alan kent merkezi tarihi çevresi oluşturmaktadır. Rüstem Paşa Bedesteni, Rüstem Paşa Cami, Tekirdağ Hükümet Konağı, Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevreleri olmak üzere, Tekirdağ Kentsel Sit ve Kentsel Sit Etkileme Geçiş Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Plan Raporu (2009)'a göre Özel Proje Alanı 1 olarak tanımlanmış tarihi kent meydanı ve araştırma alanını oluşturmaktadır. Tekirdağ kent merkezi sahip olduğu doğal, sosyo-kültürel ve tarihi değerlerinin görsel peyzaj kalitesine sağlamış olduğu kaynaklar nedeniyle belirlenen alanlar ayrı birer materyal olarak ele alınmıştır. Çalışma alanının konumuna ilişkin genelden özele olmak üzere harita şeması Şekil 3.1'de verilmiştir. Çalışma alanının konumu Şekil 3.2'de, çalışma alanı kentsel öğelerini gösteren hava fotoğrafı ise Şekil 3.3'te yer almaktadır.

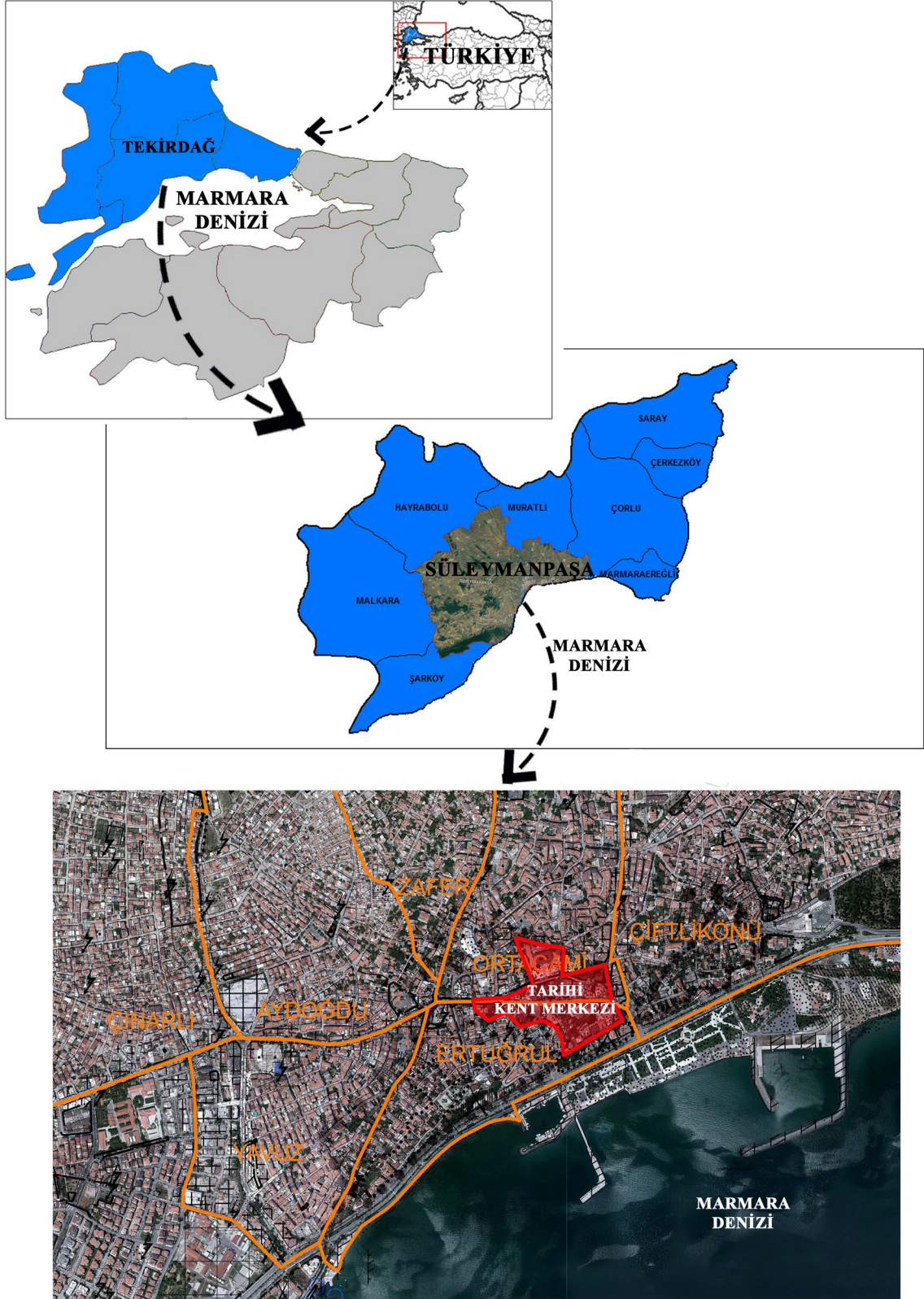
Çalışma alanı ile ilişkili sürvey çalışmaları yapmak amacıyla Süleymanpaşa Belediyesi'nden temin edilen 1/2000 ölçekli Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planlarından, mevcut durumun analizinde 1/1000 ölçekli imar planlarından, tarih yapı ve çevrelerine ait taranmış vaziyet planları kullanılmıştır.

Mevcut durumun değerlendirilmesinde ve çalışma alanına ilişkin görsel analiz çalışmalarında, 4 ayrı bölgenin fotoğrafları çekilerek panoramik görüntüler oluşturulmuştur.

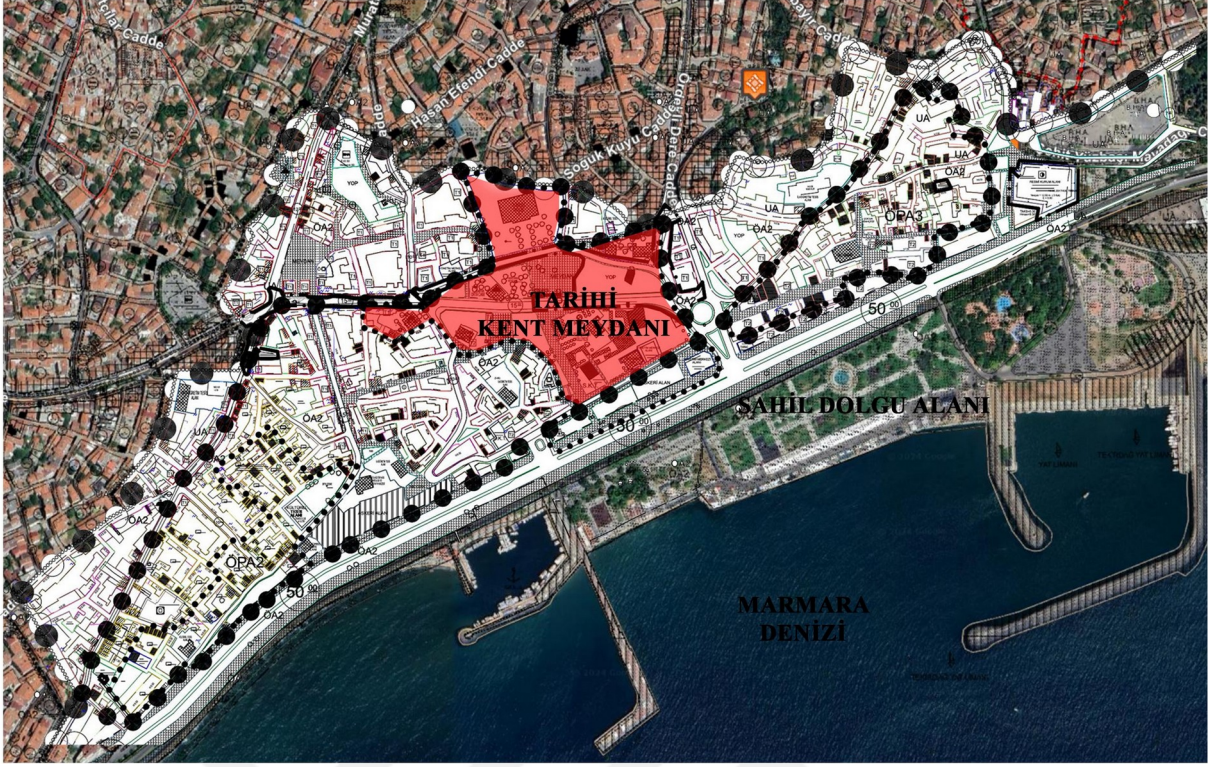
Çalışma alanına ilişkin uydu fotoğrafları, resimler vb. gibi görseller materyal bölümünde değerlendirilmiştir.

Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel kalitesinin artırılmasına yönelik olarak görsel peyzaj kalite değerlendirmesi ve görsel etki ile ilgili doğrudan ve dolaylı olmak üzere yerli ve yabancı kaynaklar, tasarım projeleri, Tekirdağ ve Tekirdağ kent merkezini konu alan çalışmalar, rölöve- restitüsyon- restorasyon çalışmalarına ait planlar ve yazışmalar yardımcı materyal olarak kullanılmıştır.

Şekil 3.1. Araştırma alanının konumuna ilişkin şema (Netgis Server Harita İstemcisi, t.y.)
(Yazar tarafından Adobe Photoshop CS6 programı kullanılarak hazırlanmıştır.)

Şekil 3.2. Araştırma alanı konumu, tarihi kent meydanı ve çevresi (Netgis Server Harita İstemcisi, t.y.) (Yazar tarafından Adobe Photoshop CS6 programı kullanılarak hazırlanmıştır.)

Şekil 3.3. Araştırma alanı kentsel öğelerini gösteren hava fotoğrafı (Netgis Server Harita İstemcisi, t.y.) (Yazar tarafından Adobe Photoshop CS6 programı kullanılarak hazırlanmıştır.)

3.1.1. Tekirdağ Tarihi Kent Merkezi ve Genel Özellikleri

Tekirdağ kenti, elverişli coğrafi özellikleri ve peyzaj kaynakları ile antik çağlardan günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu doğrultuda, Tekirdağ kent merkezi önemli tarihi ve kültürel değere sahiptir. Ancak Tekirdağ kent merkezi, hızla gelişen dünya ve artan nüfus ile değişimler geçirmiştir ve bu değişim devam etmektedir.

Siyavuş ve Şahin'den (2019) özetle, Tekirdağ kenti ve kent merkezine ait özellikler;

- **Sit ve Sitüasyon:** Tekirdağ kenti, Marmara Denizi kıyısında yer almakta ve Avrupa ile İstanbul arasında bir köprü niteliğindedir. Tekirdağ; geniş kıyı şeridi, ulaşılabilirliği ve büyük şehirlere yakınlığı ile önemli bir ticaret merkezidir.
- **Topoğrafik Özellikler:** Ördeklidere vadisinin yamacına kurulan kentin, sahip olduğu topoğrafik özellikler kentin gelişiminde etkili olmuştur. Bizans döneminde Rodosçuk Kalesi, Ördeklidere Caddesi'nin doğusundaki tepenin yanına inşa edilmiştir. Kale, kente ve iskeleye olan hakimiyeti ile kentin merkezi haline gelmiştir. Kentin kıyı taraçaları üzerinde kurulması ve sahip olduğu topoğrafik şartlar; mahallelerin dağılımında, yapı ve meydanların konumlanmalarında, ulaşım ağlarının uzanımında ve kent eksenlerinin oluşumunda etkili olmuştur.
- **İklim Özellikleri:** Tekirdağ kenti, genel olarak Akdeniz iklimine sahiptir ancak kış mevsiminde kar yağışı görülebilmektedir. Kış mevsiminde yağış görülürken, en kurak mevsim yazdır. Elverişli iklim özellikleri, kenti sıklıkla tercih edilen bir yerleşim alanı yapmaktadır.
- **Hidrolojik Özellikler:** Kent, Ördeklidere vadisi üzerinde kurulmuştur ve günümüzde yok edilmiş, şehrin en işlek caddelerinden biri olmuştur. Kent içerisinde ise kısa ve mevsimlik akışa sahip akarsular yer almaktadır ve bu akarsular Marmara Denizi'ne bağlanmaktadır.
- **Zirai Faaliyetler:** Tekirdağ bir tarım kenti olarak, kent merkezi etrafında konumlanan köyler başta olmak üzere kırsal alanlarda zirai faaliyetler önem teşkil etmektedir. Bağcılık ve buğday üretimi yaygın zirai faaliyetlerdir.
- **Ulaşım Özellikleri:** Geçmiş dönemlerden günümüze Tekirdağ, tarım ve liman kenti özelliği göstermektedir. Tekirdağ kentinin, tarım üretimine ve jeopolitik konumu dolayısıyla ticaret faaliyetlerine sahip olması ulaşım fonksiyonunu geliştirmiştir.
- **İdari Fonksiyon:** Tekirdağ kenti; Osmanlı dönemine kadar ufak bir kasaba niteliğinde, Osmanlı döneminde ise Gelibolu sancağına bağlı bir kaza, Tanzimat döneminde Edirne vilayetine bağlı bir sancak merkezi, son olarak Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile il olmuştur ve idari fonksiyonu il olarak devam etmektedir.
- **Kültürel Fonksiyon:** Geçmişten günümüze tarihi ve kültürel değerleri açısından zengin olan Tekirdağ kenti, 2006 yılında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nin açılması ile kültürel fonksiyona bağlı olarak olumlu yönde değişim geçirmiştir.

Üniversite ile kentin etki alanı genişleyerek, bölge yeni bir çekim merkezi haline gelmiştir.

Çalışma Tekirdağ ili, Süleymanpaşa ilçesi, Ertuğrul Mahallesi ve Ortacami Mahallesinde yer alan kent merkezi tarihi çevrede, her biri odak noktası olan yapılar ve yakın çevrelerinde yürütülmüştür (Şekil 3.4). Bu yapılar; Rüstem Paşa Bedesteni, Rüstem Paşa Cami, Tekirdağ Hükümet Konağı, Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası, Orta Cami ve Eski Cami olmak üzere birer buluşma noktası aynı zamanda kent merkezini şekillendiren tarihi mekanlardır.

Tekirdağ tarihi kent merkezine önemli tarihi ve kültürel değer katmakta olan bu yapılar, tarihi kent merkezi tarihi kimliğini de oluşturmaktadır. Tarihi kent merkezi görsel etki değerlendirilmesine yönelik olarak yapılara ilişkin mimari özellikler, zaman içerisinde geçirmiş olduğu değişimler ve tarihçeleri aşağıda yer almaktadır.

TEKİRDAĞ TARİHİ KENT MERKEZİ ODAK NOKTASI YAPILARIN KONUMLARI

LEJANT:

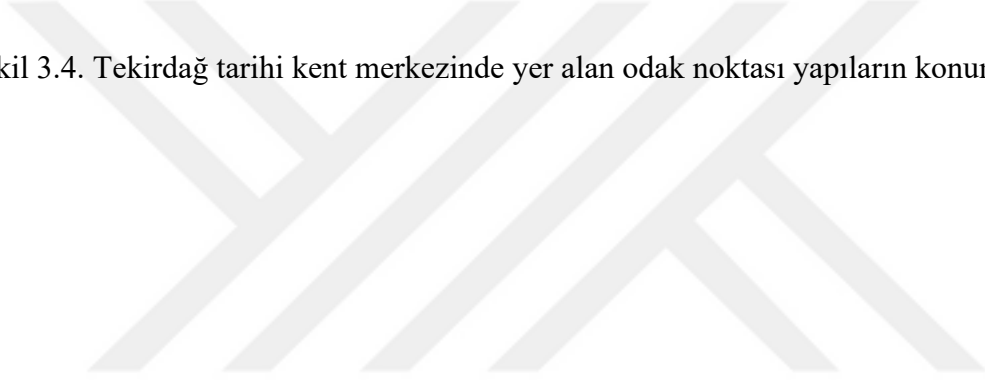
- Yapılar
- Özel Proje Alanı Sınırları
- Kentsel Sit Alanı Sınırları
- Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Sınırları

UA: Uygun Alan
ÖA2: Önemli Alan 2

HAZIRLAYAN:
Mimar Bade ÖZARSLAN

Şekil 3.4. Tekirdağ tarihi kent merkezinde yer alan odak noktası yapıların konumları

3.1.2. Rüstem Paşa Bedesteni

Rüstem Paşa Bedesteni Mimar Sinan Caddesi üzerinde, Rüstem Paşa Cami'nin batısında bulunmaktadır. Bedesten, Rüstem Paşa Külliyesi'nin bir parçası olarak kabul edilmekteydi ancak, günümüzde ortaya çıkarılan tarihi belge sonrasında Mihrimah Sultan tarafından inşa ettirildiği anlaşılmaktadır. Rüstem Paşa Külliyesi; cami, şadırvan, medrese, bedesten, kütüphane ve çifte hamamdan oluşan bir komplekstir. Günümüzde ise cami, şadırvan, kitaplık, aşhane ve hamamı bulunmaktadır (Akliman, 2015; Alkan, 2020). Geçmiş görünümü Şekil 3.5'te, günümüzdeki görünümü ise Şekil 3.6'da verilmiştir.

Kent merkezinde yer alan Rüstem Paşa Bedesteni, Cumhuriyet Dönemi sonrasında yangın nedeniyle hasar görmüştür ve etrafını çevreleyen sıra dükkanlar yıkılmıştır. 1955-1971 yılları arasında kapsamlı bir şekilde onarılan bedestenin, tahmini olarak 1966 yıllarında ise etrafında bulunan dükkanlar inşa edilmiştir (Alkan, 2020).

Şekil 3.5. Rüstem Paşa Bedesteni geçmişine ilişkin görünümü (Tekirdağ İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020)

Şekil 3.6. Rüstem Paşa Bedesteni (Süleymanpaşa Belediyesi, t.y.)

Bedesten, iki kalın paye üzerine dikdörtgen planlı ve altı kubbeli olmak üzere 25.5 x 19 metre ölçülerindedir. Kubbeler sekizgen kasnaklar üzerine oturmaktadır ve geçişleri ise pandantiflerle sağlanmaktadır. Binaya dört cepheden giriş bulunmakta ve kapıları dıştan yuvarlar, içten sivri kemerli olmak üzere demir malzemedendir. Yapının cephelerinde dikdörtgen formda pencereler bulunmaktadır. Yapı malzemesi olarak moloz taş kullanılmıştır ancak, kuzey cephe duvarında moloz taş ve tuğla hatılların bulunduğu almaşık duvar örgüsü görülmektedir. Kubbeler ise kurşun kaplıdır (Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2020).

Tarihi Rüstem Paşa Bedesteni ve çevresi ise, 2013 yılında Tekirdağ Belediyesi tarafından düzenlenen “Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma Proje ve Uygulamalarını Özendirme Yarışması” kapsamında düzenleme geçirmiştir. Projenin amacı; tarihi Rüstem Paşa Bedesteni ve çevresini kapsayan, kentin tarihi aksında yeni bir merkez yaratmak ve kent halkının tarihi yapılara verdiği değeri artırmaktır. Bu doğrultuda; Kentsel Sit ve Sit Etkileme Geçiş alanı 1/1000 Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı hazırlanmıştır ve 20.08.2010 tarihli koruma kurur kararı ile onaylanmıştır. 2010 yılında, bedestenin görünmesine engel olan yapıların yıkım çalışmaları başlamıştır ve 2014 yılında tamamlanmıştır. Yıkım çalışmaları

kapsamında yıkılan yapılar Şekil 3.7’de yer almaktadır. 2012-2013 yıllarında ise proje çalışmaları yürütülmüştür.

Şekil 3.7. 2010 yılı yıkım çalışmaları kapsamında yıkılan yapılar ve Rüstem Paşa Bedesteni yakın çevresi (Süleymanpaşa Belediyesi Arşivi)

Proje kapsamında;

- Yaya kullanımını destekleyen ticari ve rekreasyonel alanlar oluşturulmuştur.
- Tarihi yapı ortaya çıkmış ve kent merkezi özelliği canlandırılmıştır.
- Rüstem Paşa Bedesteninin yan tarafında 900 m² meydana bakan ve bedestenin görünürlüğünü engellemeyecek şekilde yeşil alana gömülü ve çatı bahçeli olmak üzere tek katlı 7 adet dükkan oluşturulmuştur. Projeye ait görsel çalışma Şekil 3.8’de verilmiştir.

Günümüzde bedesten ve etrafını çevreleyen dükkanlar aktif olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3.8. Rüstem Paşa Bedesteni ve çevresini kapsayan 2012-13 yıllarında yürütülen projeye ait görsel çalışma (Süleymanpaşa Belediyesi Arşivi)

3.1.3. Rüstem Paşa Cami

Rüstem Paşa Cami Mimar Sinan Caddesi üzerinde, Rüstem Paşa Külliyesi içerisinde yer almaktadır. Cami, 1554 yılında Sadrazam Damat Rüstem Paşa tarafından inşa ettirilmiştir. Rüstem Paşa Cami geçmişten günümüze kadar bakım, onarım ve tadilat uygulamaları geçirmiş olup, 1965 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce restore edilmiştir.

Yapı 16. Yüzyıl klasik Osmanlı Dönemi, Mimar Sinan eseridir. Cami kare mekanlı kubbeli bir yapı olup, 17 x 17 m boyutlarında dört kesme taş üzerine oturmaktadır. Yapı malzemesi olarak kesme küfeki taş kullanılmıştır. Caminin cepheleri simetrik olarak düzenlenmiştir ve cephelerde bulunan kapı ve pencere kanatları geometrik motifler ile bezenmiştir. Rüstem Paşa Külliyesi'nin geçmişteki görünümü Şekil 3.9'da, caminin günümüzdeki görünümü ise Şekil 3.10'da yer almaktadır.

Şekil 3.9. Rüstem Paşa Külliyesi (Süleymanpaşa Belediyesi, t.y.)

Şekil 3.10. Rüstem Paşa Cami (Süleymanpaşa Belediyesi, t.y.)

Cami avlusuna kemerli bir kapıdan girilmektedir ve avluda şadırvanı bulunmaktadır. Şadırvan Sultan Abdülmecit döneminde yapılmış olup, ongen formlu iki platform üzerinde bulunmaktadır ve mermerden yuvarlak beş sütunludur. Şadırvan Şekil 3.11’de yer almaktadır. Günümüzde Rüstem Paşa Cami ve şadırvanı halen kullanılmaktadır (Akliman, 2015; Doğan, 2016; Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü, t.y.).

Şekil 3.11. Rüstem Paşa Cami şadırvanı

3.1.4. Tekirdağ Hükümet Konağı (Tekirdağ Valilik Binası)

Yapı, 20.yüzyılda Osmanlı Devleti’nin otoritesini ve gücünü temsil etmek üzere, 1910-1911 yılında Selanikli Mutasarrıf Hüsnü Bey tarafından inşa edilmiştir. 1934 yılında Vali Haşim İşcan tarafından yapının kuzey cephesinde bulunan ek bina ve güney kısmındaki bahçe düzenlemesi yapılmış olup, 1946 yılında ise Vali Ferit Nomer tarafından yapının arka ve yan bahçesi düzenlenmiştir. Yapının üçüncü kat ilavesi de bu dönemde uygulanmıştır (Doğan, 2016).

Yapı ilk olarak “U” planlı inşa edilmiş olup, zaman içerisindeki eklentileri sonrasında “L” planlı ve bodrum kat dahil dört katlı hale getirilmiştir. Yapıya sonradan eklenen 2.kat (çatı katı) Şekil 3.12’de yer almaktadır. Yapı, Marsilya kiremidi ile kaplı geniş kırma çatılıdır. Yapı malzemesi olarak taş, tuğla, ahşap, mermer ve demir kullanılmıştır. Aynı zamanda yapı bir iç avluya ve güney cephesinde bulunan geniş bir bahçeye sahiptir. Simetrik bir düzene sahip olan yapı, mermer merdivenli ve kolonadlı girişi, kompozit başlıklı mermer sütunları, pencere düzeni ve süslemeleri ile anıtsal bir görünüme sahiptir (Doğan, 2016).

Şekil 3.12. Tekirdağ Hükümet Konağı geçmişine ilişkin görünüm (Tekirdağ Valiliği, t.y.)

Son dönemde ise Tekirdağ Hükümet Konağı, 26.03.2015 tarih ve 2282 sayılı Kurul Kararı ile Edirne Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü tarafından onaylanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri kapsamında yenilenmiştir. 2018 yılında ihale edilen restorasyon yapım işi, yapıda görünen hasarları ve özgün olmayan uygulamaların düzeltilmesi amaçlanmıştır. Restorasyon çalışması kapsamında sonradan eklenen 2.kat (çatı katı), silüeti bozması ve dönemin yapı tipolojini göstermemesi gerekçeleriyle kaldırılmıştır (Tekirdağ Valiliği, 2018). Yapı günümüzde Tekirdağ İl Valiliği’nce hizmet vermektedir. Yapının son hali Şekil 3.13’te yer almaktadır.

Şekil 3.13. Tekirdağ Hükümet Konağı

Tekirdağ Hükümet Konağı yakın çevresi ve güneyinde bulunan kent meydanı ise zaman içerisinde birçok restorasyon, kamulaştırma ve çevre düzenlemesi uygulamaları geçirmiştir. Yakın çevresinde bulunan Tekirdağ Vergi Dairesi, Tekirdağ Adliyesi ve Tekirdağ Belediyesi'ne ait hizmet binaları, Zübeyde Hanım Parkı (Tuğlalı Park), minibüs durakları zaman içerisinde yıkılarak kaldırılmışlardır. 2018-2019 yıllarında Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi tarafından, "Süleymanpaşa Katlı Yeraltı Otoparkı ve Meydan Düzenlemesi Projesi" kapsamında katlı yeraltı otoparkı, meydan düzenlemesi ve peyzaj çalışmaları yapılmıştır.

3.1.5. Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası

Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası 1900 yılında kamulaştırılmış arazi üzerinde, o dönemin Belediye Başkanı Mehmet Adil Bey tarafından inşa edilmiştir. 1947 yılında ise yapı tadilat görmüştür. Belediye binası olarak kullanılan yapı, yeni belediye binasının inşası ile ek hizmet binası olarak hizmet vermiştir. 2008 yılında Namık Kemal Üniversitesi'ne tahsis edilmiş olup, 2011 yılında tekrar Belediye Başkanlığı'na kullanılmıştır. 2012-2013 yıllarında rölöve ve restorasyon uygulamaları geçiren yapı, 2014 yılından bu yana Süleymanpaşa Belediyesi tarafından hizmet vermektedir (Aklıman, 2015; Doğan, 2016).

Yapı dikdörtgen planlı, bodrum dahil üç katlı kagir ve saçaklı kırma çatılı olarak inşa edilmiştir. Yapı malzemesi olarak tuğla, ahşap ve mermer kullanılmıştır. Binanın cephesinde bulunan kat silmeleri, kolonadlı girişleri ve bu girişler üzerinde bulunan balkonları, pencere düzenlemeleri ile anıtsal bir görünümde (Doğan, 2016). Yapının cephe görünüşleri; Şekil 3.14 ve Şekil 3.15'te, restorasyon projesi kapsamında çizilmiş görünüşleri Şekil 3.16'da yer almaktadır.

Şekil 3.14. Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası (Süleymanpaşa Belediyesi Arşivi)

Şekil 3.15. Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ön cephe görünüşü

Şekil 3.16. Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası restorasyon projesi, yapı görünüşleri (Çağatay Çavuşoğlu, Süleymanpaşa Belediyesi Arşivi)

3.1.6. Orta Cami

Hükümet Caddesi üzerinde yer alan cami, 1856 yılında Kürkçü Sinan Beyin'in ilk yaptırmış olduğu caminin harap olması üzerine hayırseverler tarafından yeniden yaptırılmıştır. Cami dikdörtgen planlı, son cemaat alanı ise, uzun dikdörtgen planlı ve iki katlı olmak üzere alaturka kiremit kaplı kırma çatılı olarak inşa edilmiştir. Yapı malzemesi olarak moloz taş kullanılmıştır ve döneminin yapım tekniklerini göstermektedir. Caminin minaresi ise, tek şerefeli olarak kesme taştan inşa edilmiştir (Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2014). Caminin görünümü Şekil 3.17'de verilmiştir.

Şekil 3.17. Orta Cami

3.1.7. Eski Cami

Eski Cami, bir diğerk adıyla Zahir Nazırı Ahmet Ağa Camisi, Hükümet Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Cami, ilk cami tamamen yandıktan sonra 1830 yılında, Zahir Nazırı Ahmet Ağa tarafından yeniden yaptırılmıştır. Cami; dikdörtgen planlı, son cemaat alanı iki katlı olmak üzere düz ahşap çatılı olarak inşa edilmiştir. Cami cephesinde yirmi pencere bulunmaktadır. Cumhuriyet döneminde harap olan, kesme taştan ve tek şerefeli olan minaresi daha sonra tekrar inşa edilmiştir (Akliman, 2015; Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2014). Günümüzde Tekirdağ Müftülüğü binası olarak kullanılmakta olup günümüze ait görünümü Şekil 3.18’de yer almaktadır.

Şekil 3.18. Eski Cami (Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2014)

3.2. Yöntem

Görsel etki değerlendirme çalışmaları, bir alanın ya da güzergahın görsel niteliklerini, mekan kurgusunu ve sosyal yaşamını algısal temelde işlevsel bir ilişki içinde değerlendirmeye dayanmaktadır (Kaplan ve Coşkun Hepcan, 2004; Kaplan ve ark., 1999; Pullar and Tidey, 2001; Yürekli, 1977). Görsel etki değerlendirme çalışmaları kent yerleşimlerinde; kent ya da yerleşim bütününden, bölümlerine ve belirli bir güzergaha (meydan, cadde, sokak gibi) kadar uzanan geniş bir alanda işlev kazanmaktadır.

Görsel kalitenin artırılmasına yönelik görsel etkinin değerlendirilmesi ve görsel peyzaj kalite çalışmalarında, farklı alanlarda ve çeşitli parametreler üzerinden değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir. Görsel peyzaj kalitesine ve görsel etkinin değerlendirilmesine ilişkin çalışmalardaki amaç;

- Mevcut durumun analizi ve iyileştirilmesi,
- Mekan tercihlerinin değerlendirilmesi,
- Ana peyzaj ünitelerine ait kalite tercihlerinin değerlendirilmesi,
- Görsel kalitenin iyileştirilmesi,
- Gelecekte yapılacak olan tasarım ve planlama çalışmaları için birer kaynak oluşturmak olarak belirlenmiştir.

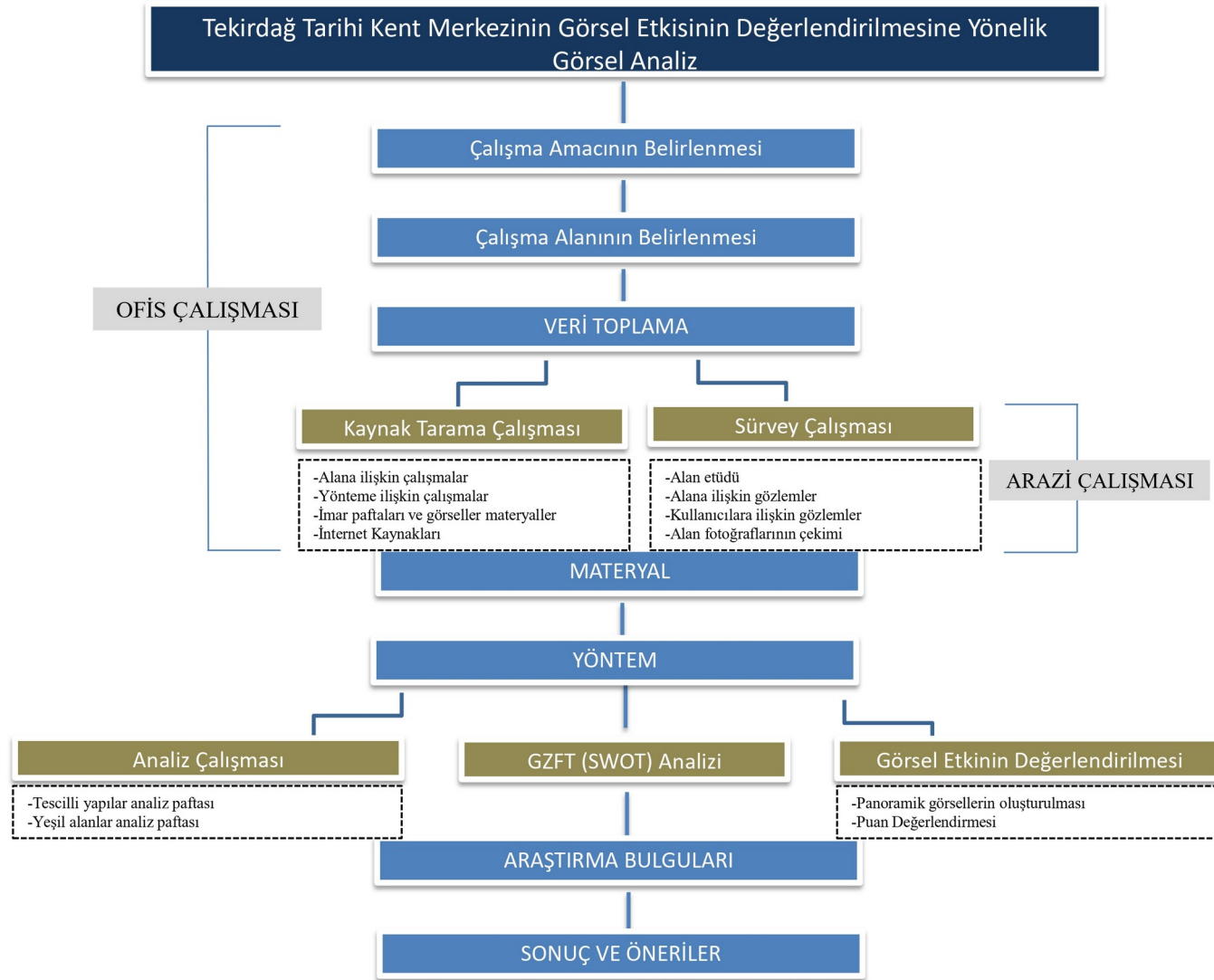
Bu kapsamda araştırmanın yöntemi 4 aşamadan oluşmaktadır:

- 1) Kaynak tarama çalışması
- 2) Sürvey çalışması
- 3) Görsel etkinin değerlendirilmesine yönelik analiz çalışması, GZFT (SWOT) Analizi
- 4) Görsel etki değerlendirmesi

Çalışmanın yöntem akışı Şekil 3.19' da verilmiştir.

Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrenin mevcut durumunun analizi, görsel kalitenin iyileştirilmesi ve aynı zamanda tarihi çevrenin korunması, geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmada; görsel etki değerlendirmesine ilişkin Tüfekçioğlu (2008), Gültürk (2013), Yılmaz ve Burley (2014), Acarlı ve Kiper (2018)'in konu ile ilgili yayınlarından yararlanılmıştır.

Çalışma yönteminde ise; Tüfekçioğlu (2008)'nin "Tarihsel Çevrede Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirmesi İstanbul Yedikule Örneği" çalışmasında önermiş ve uygulamış olduğu görsel peyzaj kalite değerlendirme yöntemi, Yılmaz ve Burley (2014), Özhancı (2014) ve Adıgüzel'in (2019) kullanmış olduğu değerlendirme ölçütleri geliştirilerek uygulanmıştır.

Şekil 3.19. Yöntem akış şeması

3.2.1. Kaynak Tarama Çalışması

Çalışma alanına ilişkin gerekli olan bilgilerin elde edilmesi amacıyla geniş kapsamlı bir kaynak tarama çalışması yapılmıştır. Alan ile ilgili doğrudan ve dolaylı olarak yerli ve yabancı kaynaklar, Tekirdağ ve Tekirdağ kent merkezini konu alan çalışmalar, kentsel tasarım ve planlama projeleri, rölöve- restitüsyon- restorasyon çalışmalarına ait planlar ve yazışmalar incelenmiştir. Araştırma alanına ilişkin her türlü görsel materyal tez çalışması bütününde değerlendirilmiştir.

Konu ile ilgili görsel kalite analizi yöntemine ilişkin kaynaklar ile Tekirdağ ilini konu alan görsel peyzaj kalite ve görsel etki değerlendirmelerine yönelik çalışmalar incelenerek derlenmiştir. Tarihi çevrelerin mekansal karakteristiklerinin belirlenmesine yönelik daha önce yapılmış çalışmalar doğrultusunda tarihi çevrelerin kalite ölçütleri belirlenmiştir.

3.2.2. Sürvey Çalışması

Kaynak taraması ile elde edilen kuramsal bilgiler doğrultusunda, geçmişten günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Tekirdağ ili ve kent merkezi doğal, tarihi ve kültürel kaynaklar açısından çok zengin durumdadır. Bu kaynakların oluşumları, değişim süreçleri ve mevcut durumları sürvey çalışmasında görsel analizler ile ortaya konulmuştur.

Araştırma alanında yapılan gözlemler sonucu alanın mevcut durumu, mekan karakteristikleri ve alan kullanımlarına ilişkin bilgiler edinilmiştir. Sürvey çalışmaları süresince elde edilen bilgiler, izlenimler ve alan fotoğrafları, görsel etki değerlendirmesine yönelik yapılan değerlendirmede kullanılmıştır.

Görsel peyzaj kalitesinin iyileştirilmesine ve ileride yapılacak olan tasarım ve planlama çalışmalarına katkı sağlayacak değerlendirmelere yönelik olarak, kullanıcıların mekan kullanımını ve alandaki olumsuz etkenler hakkında alanda ön araştırma yapılmıştır.

3.2.3. Görsel Etkinin Değerlendirilmesine Yönelik Analiz Çalışması

Kaynak tarama ve sürvey çalışmalarında elde edilen bilgiler ve gözlemler doğrultusunda, alana ilişkin analiz çalışması yapılmıştır. Tarihi çevrede belirlenen alanlara ve yapılara yönelik olarak tescilli yapıların ve yeşil alan varlığını gösteren analiz paftaları hazırlanmıştır.

Görsel etkinin değerlendirilmesi kapsamında GZFT (SWOT) Analizinden yararlanılmıştır. GZFT Analizi; Güçlü Yönler (Strengths), Zayıf Yönler (Weaknesses), Fırsatlar (Opportunities), Tehditler'den (Threats) oluşmaktadır. GZFT Analiz yöntemi ile belirlenen alanın, güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilip çalışma alanına ilişkin karşılaşılabilecek tehdit ve fırsatların önceden belirlenerek, stratejik olarak karar almada elde edilen verilerin kullanılması yöntemidir (Güngör ve Arslan, 2004).

GZFT Analizi ile çalışma alanının mevcut durumunun tespiti ve alanın potansiyelinin keşfedilmesi amaçlanmıştır. Yapılan analiz çalışması kapsamında, alanın potansiyeli ve avantajları güçlü yönler ile aktarılmıştır. Geliştirilmesi gereken durumlar ise zayıf yönler ile gösterilmiştir. Çalışma alanı olan tarihi çevrenin, ilerleyen süreçte karşılaşılabileceği potansiyel avantajlar ve riskler ise fırsatlar ve tehditler bölümünde değerlendirilmiştir.

3.2.4. Görsel Etki Değerlendirmesi

Araştırma alanı olan Tekirdağ tarihi kent merkezinin mevcut durumunun analizi ve görsel kalitenin artırılması amacıyla görsel etki değerlendirme yapılmıştır. Görsel etki değerlendirme; belirlenen alanın görsel durumu ve karakteristikleri ile ilgili edinilen veriler doğrultusunda, görsel kaynaklar üzerinden yapılmaktadır (Bozkurt, 2019).

Bu doğrultuda, görsel peyzaj kalitesinin artırılmasına yönelik yapılan görsel etki değerlendirme çalışmasında puan değerlendirmesinde kullanılmak üzere; belirlenen alanlarda fotoğraflar çekilerek, kent merkezinde yer alan tarihi çevreye ilişkin panoramik görseller oluşturulmuştur. Araştırma alanı olan kent meydanı ve çevresinde; Alan 1- Rüstem Paşa Bedesteni ve çevresi, Alan 2- Rüstem Paşa Cami ve çevresi, Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresi ve Alan 4- Tekirdağ Hükümet konağı ve çevresi olmak üzere dört alanda belirlenen sekiz fotoğraf çekim noktasında fotoğraflar çekilmiştir. Belirlenen alanlar ve fotoğraf çekim noktaları Şekil 3.20'de yer almaktadır. Tekirdağ tarihi kent meydanı ve çevresine ilişkin oluşturulan panoramik görseller ise Çizelge 3.1'de yer almaktadır.

Panoramik görseller üzerinden değerlendirme tablosunda yer alan parametreler (uyum, açıklık, çeşitlilik, doğallık, tasvir edilebilirlik, bakım, tarihsellik, bitki örtüsü, görsel ölçek ve mekan duygusu) ve bunlara ait potansiyel göstergeler aracılığıyla alanlar puanlandırılmıştır. Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine yönelik olarak hazırlanan değerlendirme tablosu Çizelge 3.2'de yer almaktadır.

TEKİRDAĞ TARİHİ KENT MERKEZİ FOTOĞRAF ÇEKİM NOKTALARI PAFTASI

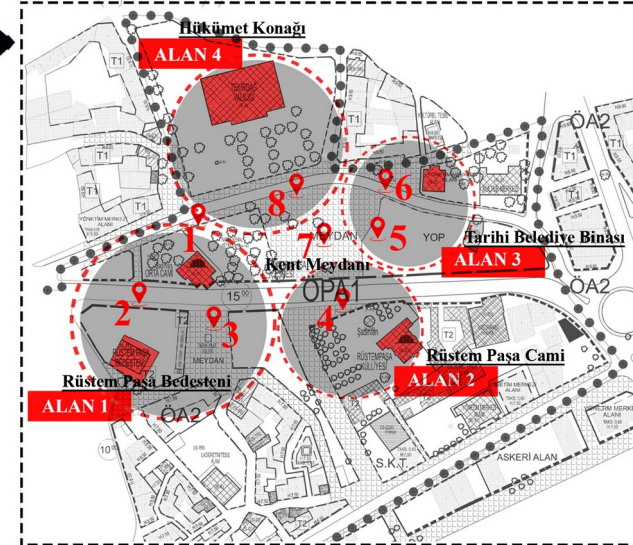
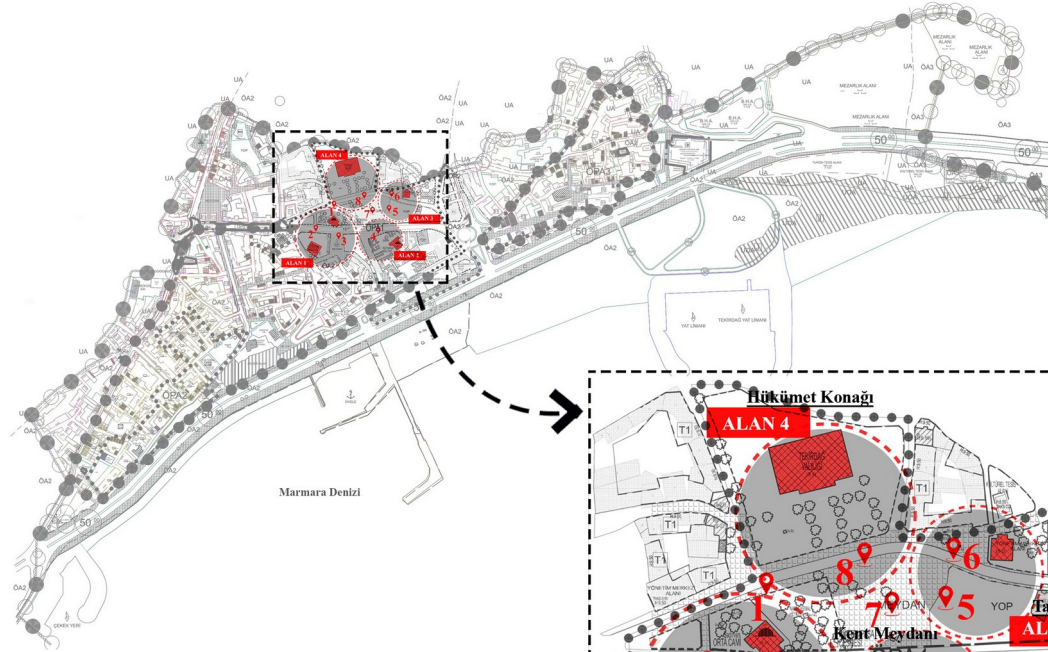

LEJANT:

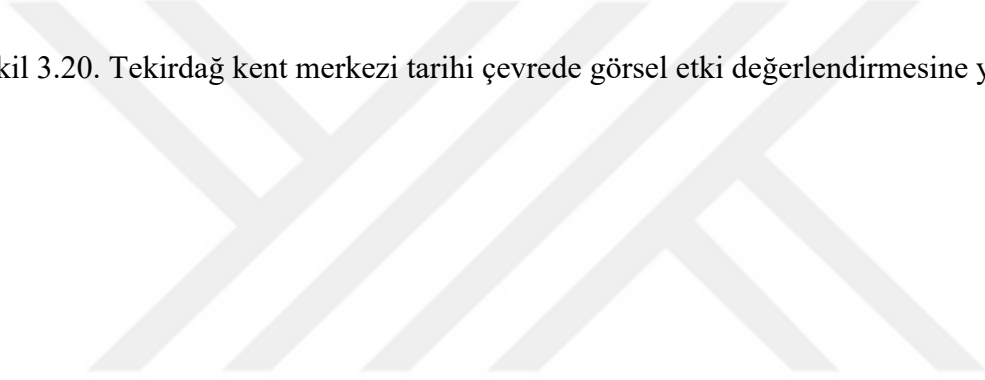
- Fotoğraf Çekim Noktaları
- Özel Proje Alanı Sınırları
- Kentsel Sit Alanı Sınırları
- Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Sınırları

UA: Uygun Alan
ÖA2: Önemli Alan 2

HAZIRLAYAN:
Mimar Bade ÖZARSLAN

Şekil 3.20. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki değerlendirmesine yönelik belirlenen alanlar ve fotoğraf çekim noktaları

Çizelge 3.2. Çalışma alanına ilişkin oluşturulan panoramik görseller

ALAN 1- Rüstem Paşa Bedesteni ve çevresi

ALAN 1

ALAN 1

Çizelge 3.1. Çalışma alanına ilişkin oluşturulan panoramik görseller (Devamı)

ALAN 1 - Rüstem Paşa Bedesteni ve çevresi

ALAN 1

ALAN 1

Çizelge 3.1. Çalışma alanına ilişkin oluşturulan panoramik görseller (Devamı)

ALAN 2 - Rüstem Paşa Cami ve çevresi

ALAN 2

ALAN 2

Çizelge 3.1. Çalışma alanına ilişkin oluşturulan panoramik görseller (Devamı)

ALAN 3 – Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresi

ALAN 3

ALAN 3

Çizelge 3.1. Çalışma alanına ilişkin oluşturulan panoramik görseller (Devamı)

ALAN 4 – Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresi

ALAN 4

ALAN 4

Tüfekçioğlu (2008) alışmasında; görsel peyzaj kalitesini analiz etme yöntemlerini inceleyerek görsel peyzaj kalite değerlendirmesi için bütünleşik bir yöntem önermiştir ve önerilen yöntemi İstanbul Yedikule rneği üzerinde uygulamıştır. Bu yöntem, objektivist ve sübjektivist paradigmalardan oluşmakta olup daha çok objektivist paradigmayı kapsamaktadır. Görsel kalitenin artırılmasına yönelik görsel etki değerlendirme yöntemi, alana ilişkin fotoğraflar üzerinden göstergelerin bulunup bulunmadığına göre puanlama yapılması esasına dayanmaktadır.

Tüfekçioğlu'na (2008) göre; puanlama sisteminde on adet görsel kavram değerlendirilmektedir ve her bir kavramın da beş tane kavram temelini oluşturan göstergesi bulunmaktadır. Belirlenen on tane görsel kavram sırasıyla; tutarlılık, okunabilirlik, komplekslik, geçicilik, tasvir edilebilirlik, sahip çıkma, tarihsellik, doğallık, görsel ölçek ve mekan duygusudur.

Çalışma alanlarının görsel peyzaj kalitesi Puanlama Sistemi 1'e göre 100 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Kavramların hiyerarşisine göre toplamda 100 puanı oluşturacak şekilde, puanlama sistemi arpınları birbirinden farklı değer verilebilir.

Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesinde geliştirilerek kullanılan ve Tüfekçioğlu'nun (2008) nermiş olduğu bir diğer puanlama sistemi olan Puanlama Sistemi 2'de ise; değerlendirilen bölgeler eşit kabul edilerek, puanlama sistemi arpansız olarak ve her bir kavramın gösterge puanı 2 olacak şekilde yapılmaktadır. Görsel etkinin değerlendirilmesine yönelik kullanılan değerlendirme tablosu izelge 3.2'de verilmiştir.

Çizelge 3.2. Yönteme ilişkin kullanılan değerlendirme tablosu

	Potansiyel Göstergeler	Değerlendirme
UYUM	Arazi Kullanımının Uyumu	
	Objelerin Birbiriyle Uyumu ve Bütünlüğü	
	Formların Uyumu	
	Renklerin Uyumu	
	Dokuların Uyumu	
	arpan	2 x
	Toplam	

Çizelge 3.2. Yönteme ilişkin kullanılan değerlendirme tablosu (Devamı)

AÇIKLIK	Planın Algılanabilirliği			
	Açık Yönlenme			
	Keskin Sınırlar			
	Ayırt Edici Öğelerin Algılanabilirliği			
	Yol Hiyerarşisi			
		Çarpan	2	x
				Toplam
ÇEŞİTLİLİK	Farklı Objelerin Varlığı, Çeşitliliği ve Zenginliği			
	Topoğrafya Çeşitliliği			
	Şekil Çeşitliliği			
	Boyut Çeşitliliği			
	Renk Çeşitliliği			
		Çarpan	2	x
				Toplam
DOĞALLIK	Doğal Öğelerin Bulunması			
	Faunanın Mekanda Etkili Olması			
	Periyodik Tarım Aktivitelerinin Varlığı			
	Mevsimsel Değişiklikten Etkilenen Su Alanının Varlığı			
	Özgün Hava Koşulları			
		Çarpan	2	x
				Toplam
TASVİR	Manzara Noktalarının Varlığı			
	Olağanüstü Öğelerin Varlığı			
	Nirengi Noktalarının Varlığı			
	Tarihi Unsurlar ve Dokuların Varlığı			
	Su Elemanlarının Varlığı			
		Çarpan	2	x
				Toplam

Çizelge 3.2. Yönteme ilişkin kullanılan değerlendirme tablosu (Devamı)

BAKIM	Terkedilmemiş Alan			
	Bakımlı Binalar ve Lineer Objeler (duvar, yol, çit vb.)			
	Bakımlı Kent Mobilyaları			
	Atıkların Bulunmaması			
	Yabani / Zararlı Otların Bulunmaması			
		Çarpan	2	x
		Toplam		
TARİHSELİK	Tarihi Kültürel Unsurların Varlığı			
	Tarihi Öğelerin Varlığı ve Çeşitleri			
	Tarihi Zaman Katmanlarının Görünürlüğü			
	Tarihi Devamlılığı Olan Alanların Varlığı			
	Geleneksel Arazi Kullanımı ve Dokusunun Varlığı			
		Çarpan	2	x
		Toplam		
BITKİ ÖRTÜSÜ	El Değmemiş Bitki Örtüsü			
	Fraktal Boyut			
	Su Varlığı			
	Mevsimsel Değişikliğe Uğrayan Bitki Örtüsü			
	Bitki Örtüsünün Çeşitliliği			
		Çarpan	2	x
		Toplam		
GÖRSEL ÖLÇEK	Her Açıdan Görünürlük			
	Görülebilen Alan Büyüklüğü			
	Görüntü Derinliği			
	Açıklık Derecesi			
	Objelerin Görüntüyü Engellememesi			
		Çarpan	2	x
		Toplam		

Çizelge 3.2. Yönteme ilişkin kullanılan değerlendirme tablosu (Devamı)

Mekan Kimliğinin Algılanması		
Mekana Ait Kültürü Hissettiren Objelerin Bulunması		
Topoğrafya, Bitkisel Öğeler ve Yapısal Öğelerin Uyumu		
Güvenli Alanların Varlığı		
Mekana Ait Öğelerin Birbiriyle İlişkisinin Güçlü Olması		
	Çarpan	2 x
Toplam		

Özhancı (2014) çalışmasında; manzara güzelliği, doğallık, açıklık, çeşitlilik, düzen, güven ve uyum parametrelerini kullanmıştır. Adıgüzel (2019) ise çalışmasında; uyum, doğallık, açıklık, çeşitlilik, perspektif, düzen, güven, bakım, manzara güzelliği, rekreasyonel değer parametrelerini kullanmıştır.

Tez çalışması kapsamında; Tüfekçioğlu (2008), Özhancı (2014) ve Adıgüzel'in (2019) konu ile ilgili çalışmaları incelenmiştir ve kullanılan parametreler ve potansiyel göstergeler geliştirilerek uygulanmıştır. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel peyzaj kalitesinin iyileştirilmesine ilişkin görsel etkinin değerlendirmesinde kullanılan parametreler sırasıyla; uyum, açıklık, çeşitlilik, doğallık, tasvir edilebilirlik, bakım, tarihsellik, bitki örtüsü, görsel ölçek ve mekan duygusu olarak belirlenmiştir.

Uyum kavramı başlığı altında; arazi kullanım uyumu, objelerin birbiriyle uyumu ve bütünlüğü, formların uyumu, renklerin uyum ve dokuların uyumu olmak üzere belirlenen potansiyel göstergeler değerlendirilmiştir.

Açıklık kavramı başlığı altında; planın algılanabilir olması, açık yönelme, keskin sınırlar, ayırt edici öğelerin algılanabilirliği, yol hiyerarşisi olmak üzere belirlenen potansiyel göstergeler değerlendirilmiştir.

Çeşitlilik kavramı başlığı altında ise; farklı objelerin varlığı, çeşitliliği ve zenginliği, topoğrafya çeşitliliği, şekil çeşitliliği, boyut çeşitliliği, renk çeşitliliği olmak üzere belirlenen potansiyel göstergeler üzerinden değerlendirilmiştir.

Doğallık kavramı başlığı altında; faunanın mekanda etkili olması, periyodik tarım aktivitelerinin varlığı, mevsimsel değişiklikten etkilenen su alanının varlığı, özgün hava koşulları potansiyel göstergeleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Tasvir edilebilirlik kavramı başlığı altında; manzara noktalarının varlığı, olağanüstü öğelerin varlığı, nirengi noktalarının varlığı, tarihi unsurlar ve dokuların varlığı, su elemanlarının varlığı olmak üzere belirlenen potansiyel göstergeler üzerinden değerlendirilmiştir.

Bakım kavramı kapsamında ise; terkedilmemiş alan, bakımlı binalar ve lineer objeler (duvar, yol, çit vb.), atıkların bulunmaması, yabancı/zararlı otların bulunmaması olmak üzere belirlenen potansiyel göstergeler üzerinden değerlendirilmiştir.

Tarihsellik kavramı kapsamında; tarihi kültürel unsurların varlığı, tarihi öğelerin varlığı ve çeşitleri, tarihi zaman katmanlarının görünürlüğü, tarihi devamlılığı olan alanların varlığı, geleneksel arazi kullanımı ve dokusunun varlığı olmak üzere belirlenen potansiyel göstergeler üzerinden değerlendirilmiştir.

Bitki örtüsü kavramı başlığı altında ise; el değmemiş bitki örtüsü, fraktal boyut, su varlığı, mevsimsel değişikliğe uğrayan bitki örtüsü, bitki örtüsünün çeşitliliği potansiyel göstergeleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Görsel ölçek kavramı kapsamında; her açıdan görünürlük, görülebilir alan büyüklüğü, görüntü derinliği, açıklık derecesi, objelerin görüntüyü engellememesi olarak belirlenen potansiyel göstergeler üzerinden değerlendirilmiştir.

Son olarak mekan duygusu kavramı kapsamında ise; mekan kimliğinin algılanması, mekana ait kültürü hissettiren objelerin bulunması, topoğrafya, bitkisel öğeler ve yapısal öğelerin uyumu, güvenli alanların varlığı, mekana ait öğelerin birbiriyle ilişkisinin güçlü olması olarak belirlenen potansiyel göstergeler üzerinden değerlendirilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULAR VE TARTIŞMA

Tez çalışması kapsamında genel amaç ve hedefler içerisinde; Tekirdağ kent merkezi ve tarihi çevrede kültür, tarih, sanat, ticaret gibi fonksiyonları bütünüyle kent kimliği oluşturmak, hasar gören ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş tarihi ve kültürel değerlere sahip çıkmak, aynı zamanda bu değerlerin korunarak yaşayan ve estetik mekanlar yaratılması ve görsel peyzaj kalitesinin iyileştirilmesine yönelik olarak en iyi düzeye getirilmesi amacıyla incelemeler ve araştırmalar yapılmıştır.

Araştırma alanı; Rüstem Paşa Bedesteni, Rüstem Paşa Cami, Tekirdağ Hükümet Konağı, Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevreleri olmak üzere kent meydanı olarak belirlenmiştir. Araştırma alanında sürvey çalışması kapsamında; gözlem yapılarak alana ilişkin izlenimler edinilmiştir. Gözlem süresince, literatür verileri ve Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planları kılavuz niteliğinde kullanılmıştır. Görsel etkinin değerlendirilmesine ilişkin çalışma alanı dört alana ayrılarak fotoğraf çekim noktaları belirlenmiş olup, alanlarda belirlenen noktalardan fotoğraflar çekilmiştir. Daha sonrasında ise, çekilen fotoğraflar ile panoramik görseller elde edilmiştir.

Tekirdağ kent meydanı ve çevresini kapsayan Özel Proje Alanı (ÖPA 1), 1/2000 ölçekli Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planı üzerinden değerlendirilerek, alana ilişkin tescilli yapılar ve yeşil alanlar analiz paftaları oluşturulmuştur. Sürvey çalışması ve analiz çalışması sonrasında alana ait güçlü ve zayıf yönleri, fırsatları ve oluşabilecek tehditleri belirten GZFT (SWOT) Analizi yapılarak alana ilişkin mevcut durum ve olası durumlar değerlendirilmiştir. Son olarak, oluşturulan panoramik görseller, belirlenen değerlendirme ölçütleri doğrultusunda puanlandırılarak Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisi değerlendirilmiştir.

4.1. Sürvey Çalışmasında Elde Edilen Bulgular ve Değerlendirmeler

Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede bulunan doğal, tarihi ve kültürel kaynakların yerinde saptanmasına yönelik olarak yapılan sürvey çalışmasında; uyum, açıklık, çeşitlilik, doğallık, tasvir edilebilirlik, bakım, tarihsellik, bitki örtüsü, görsel ölçek ve mekan duygusu göstergelerine ilişkin izlenimler elde edilmiştir.

4.2. Analiz Çalışmasında Elde Edilen Bulgular ve Değerlendirmeler

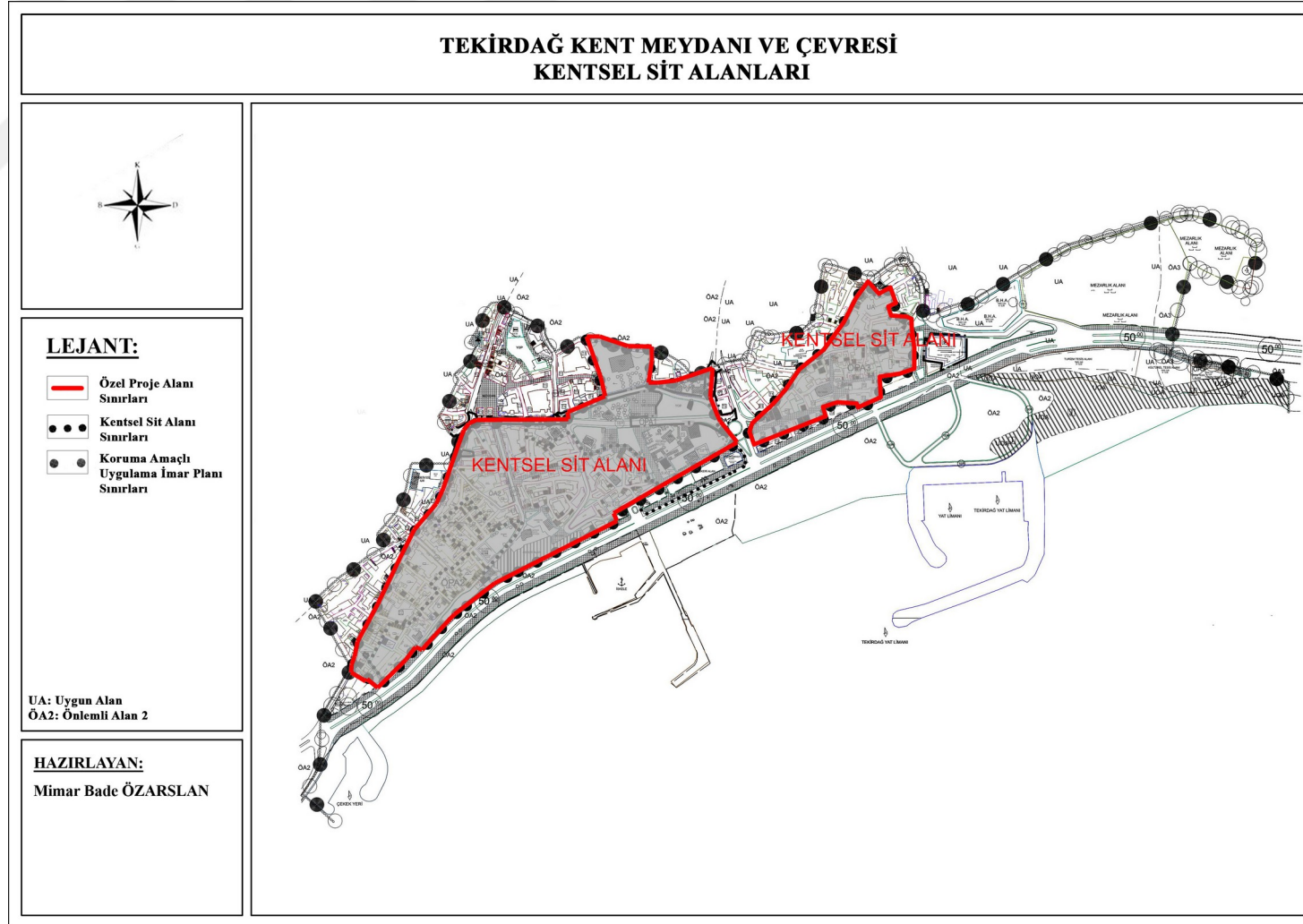
Tez çalışması yöntemi kapsamında kaynak tarama ve sürvey çalışmaları doğrultusunda, çalışma alanının mevcut durumuna yönelik olarak analiz çalışması yapılmıştır. Analiz çalışması kapsamında; araştırma alanı olan Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrenin mevcut görsel kalitesini ve görsel etkisini irdelemek amacıyla alana ilişkin analiz paftaları oluşturularak GZFT (SWOT) Analizi yapılmıştır.

Analiz çalışması, tarihi kent meydanı ve çevresini de kapsayan Tekirdağ merkez sit alanı sınırları çerçevesinde yürütülmüştür (Şekil 4.1). Araştırma alanının büyük ölçekte kapsamı artırılarak irdelenmiştir. Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı Ek-1’de, ÖPA-1 tarihi kent meydanı ve çevresine ilişkin pafta Ek-2’de verilmiştir.

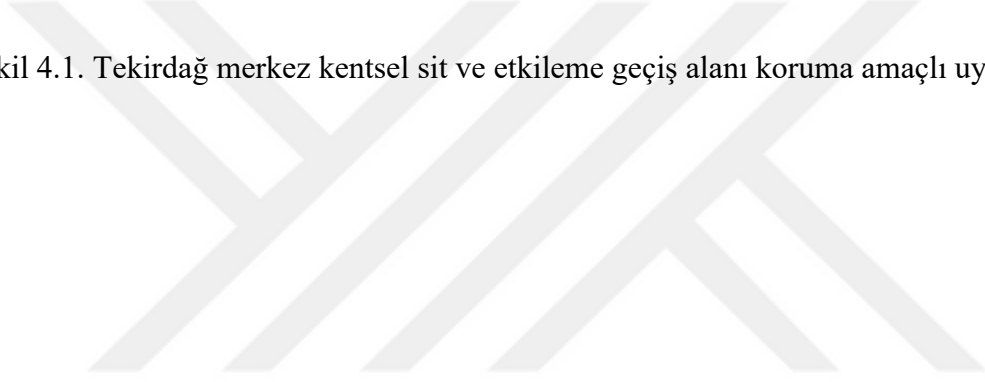
Analiz çalışması kapsamında tarihi kent merkezinin görsel etkisini ve görsel kalitesini büyük ölçüde etkilemekte olan tescilli yapılar ve açık yeşil alan varlığını gösteren analiz paftaları oluşturulmuştur. Araştırma alanına ilişkin analiz paftaları; tescilli yapılar analiz paftası Şekil 4.2’de, açık yeşil alanları gösteren analiz paftası Şekil 4.3’te verilmiştir.

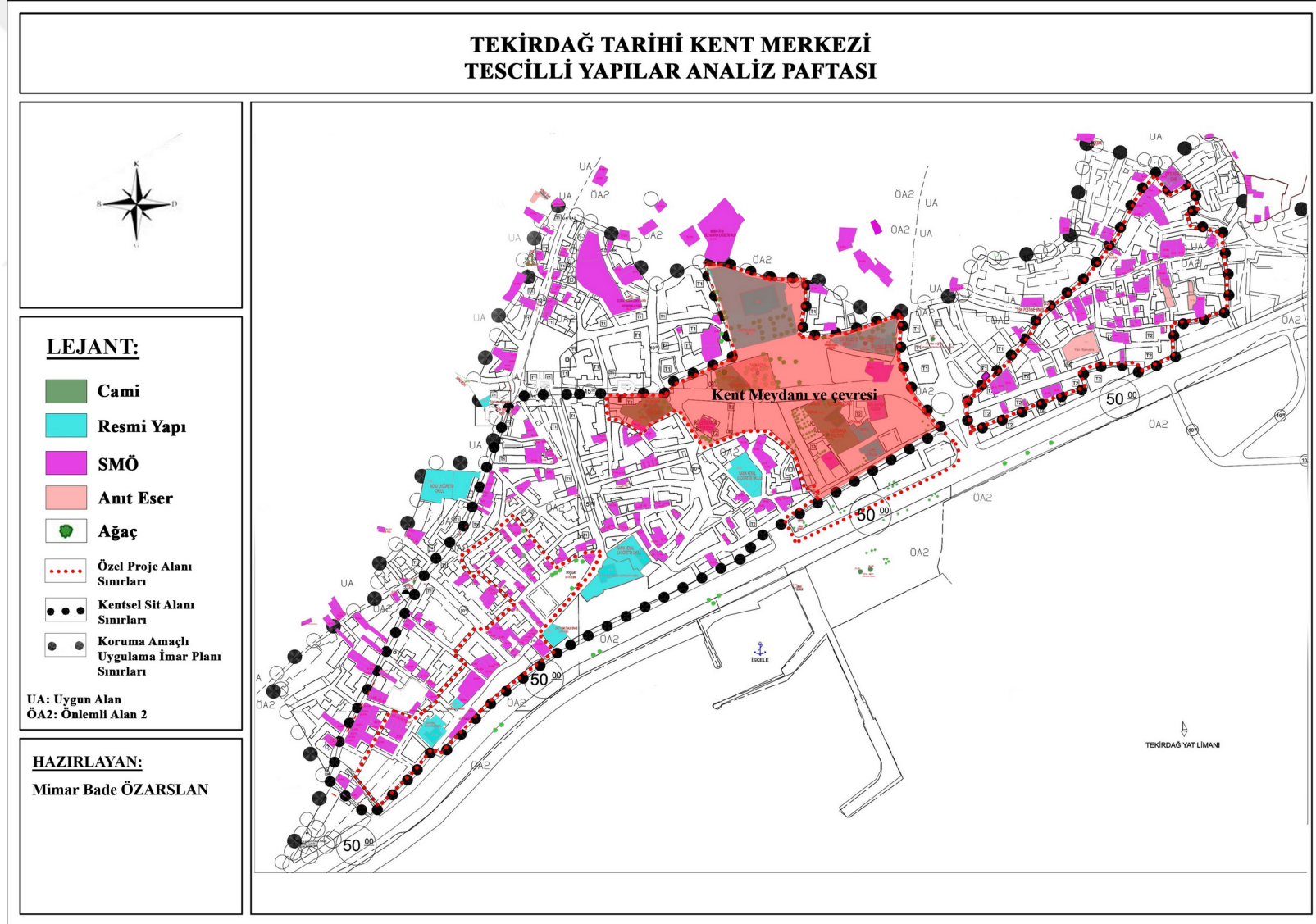
Kaynak tarama çalışması, sürvey çalışması kapsamında yapılan incelemeler, gözlemler ve analiz verilerinin değerlendirilmesi doğrultusunda GZFT (SWOT) Analizi yapılmıştır. GZFT (SWOT) Analizi ile Tekirdağ tarihi kent merkezine ilişkin güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler değerlendirilerek ortaya konmuştur. GZFT (SWOT) Analizi; temel sorunlar ve olanaklar yaşam kalitesini, mekânsal ve çevresel potansiyeli artırma ve tasarım rehberi oluşturma amacıyla görsel etki değerlendirmesine ise bir kaynak olarak oluşturulmuştur (Çizelge 4.1).

4.2.1. Analiz Paftaları

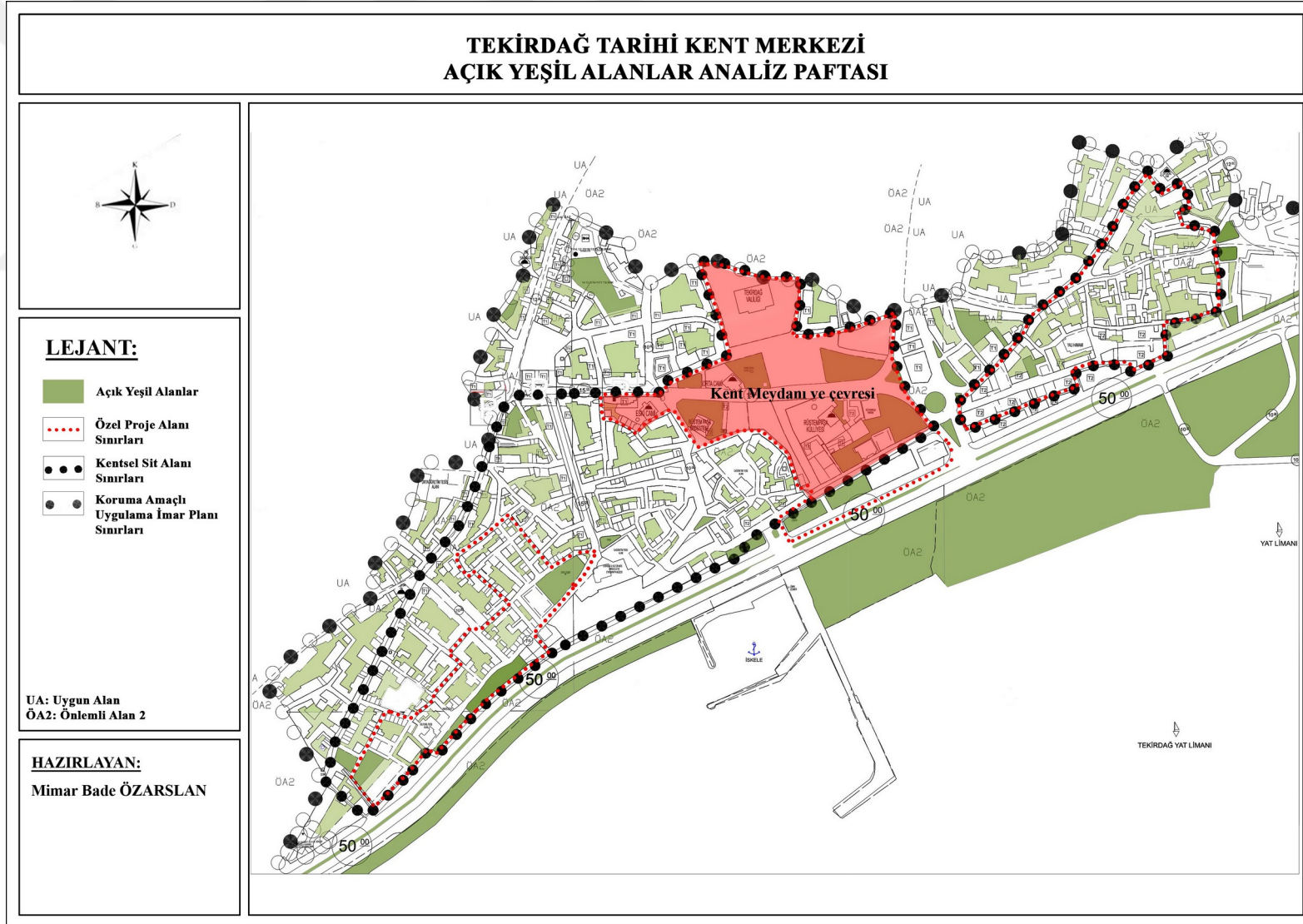

Şekil 4.1. Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planına esas kentsel sit alanı sınırları

Şekil 4.2. Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planına esas tescilli yapılar analiz paftası

Şekil 4.3. Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı uygulama imar planına esas yeşil alanlar analiz paftası

4.3. GZFT (SWOT) Analizi

Sürvey çalışması ve alana ait analiz çalışmaları sonucunda, elde edilen bilgiler ve gözlemler doğrultusunda alana ilişkin mevcut durum değerlendirilmiştir. Değerlendirme kapsamında GZFT (SWOT) Analizinden yararlanılmıştır. GZFT Analizi; Güçlü Yönler (Strengths), Zayıf Yönler (Weaknesses), Fırsatlar (Opportunities), Tehditler'den (Threats) oluşmaktadır. Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine yönelik yapılan GZFT Analizi Çizelge 4.1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Çalışma alanına ilişkin GZFT Analizi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
✓ Tarihi doku ve yapıların günümüze korunarak gelmiş olması,	- Yeşil alanların ve bitki örtüsünün zayıf kalması,	✓ Özgün ve kimlikli mimarinin oluşturulması,	- Artan nüfus, sanayileşme ve düzensiz yapılaşma,
✓ Nirengi noktalarının varlığı,	- Görsel seyir noktalarının zayıf olması,	✓ Canlı, doğal ve renkli peyzaj unsurlarının dahil edilerek sayısının artırılması,	- Ekoloji üzerindeki zarar verici etkilerin, çevre kirliliğinin artması,
✓ Manzara ve deniz gibi peyzaj karaktere sahip unsurların bulunması,	- Tarihi çevrede mekanların okunaklı ve açık olmaması,	✓ Tarihi doku ile ilişkili ve uyumlu, sürdürülebilir bir çevrenin yaratılması,	- Doğal peyzaj unsurlarının ve kaynakların tahrip olması ya da sayılarının azalması,
✓ Peyzajın dinamik hale gelmesine ilişkin topoğrafyanın elverişli	- Estetik olmayan unsurların kullanımı sonucu oluşan kimliksiz	✓ Mekanların güvenli, açık, algılanabilir ve akılda kalıcı hale getirilmesi,	- Doğal afetler sonucu tarihi dokunun hasar görmesi,

olması,	tipoloji,
---------	-----------

Çizelge 4.1. Çalışma alanına ilişkin GZFT Analizi (Devamı)

✓ Kentin fiziki ve sosyal çeşitlilik açısından zengin olması.	- Çevrede uyumsuz nesnelerin kullanımı sonucu görsel kalitenin bozulması.	✓ Tarihi ve mimari mirasa olan yoğunluğu ve ilginin artırılması.	- Kentsel planlama ve koruma çalışmalarında maliyetlerin sağlanmaması.
---	---	--	--

4.4. Tekirdağ Tarihi Kent Merkezinin Görsel Etkisi ve Değerlendirmeler

Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine yönelik yapılan tez çalışmasında; görsel peyzaj kalitesi toplamda 100 puan üzerinden ve yine kavramlar toplamda 100 puanı oluşturacak şekilde, her bir kavramın gösterge puanı 2 olarak kabul edilmektedir. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etkinin değerlendirilmesine yönelik olarak potansiyel göstergelerin ana başlıkları ise; uyum, açıklık, çeşitlilik, doğallık, tasvir edilebilirlik, bakım, tarihsellik, bitki örtüsü, görsel ölçek ve mekan duygusu olarak belirlenmiştir. Yöntemde kullanılan teknik, görsel karakter değerlendirmesinde açık ve teori bazlı bir sistem sağlamaktadır (Tüfekçioğlu, 2008).

Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait puan değerlendirmesi Çizelge 4.2’de yer almaktadır. Alan 2- Rüstem Paşa Cami ve çevresine ait puan değerlendirmesi Çizelge 4.4’te yer almaktadır. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait puan değerlendirmesi Çizelge 4.6’da, Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait puan değerlendirmesi ise Çizelge 4.8’ de verilmiştir.

Son olarak Tekirdağ kent meydanı ve çevresini kapsayan, çalışma alanının tümüne ilişkin olarak görsel peyzaj kalite değerlendirmesi yapılmaktadır. Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi Çizelge 4.3’te, Alan-2 Rüstem Paşa Cami ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi Çizelge 4.5’te yer almaktadır. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi Çizelge 4.7’de, Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi ise Çizelge 4.9’da verilmiştir. Alanlara ait değerlendirme toplam puan değerleri neticesinde ise

Tekirdağ tarihi kent meydanı çevresinin bütününe ilişkin ortalama bir değere ulaşılmaktadır. Çalışma alanının tümüne ait ortalama puan değeri Çizelge 4.10'da verilmiştir.

Çizelge 4.2. Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait puan değerlendirmesi

Potansiyel Göstergeler		Değerlendirme		
UYUM	Arazi Kullanımının Uyumu			+
	Objelerin Birbiriyle Uyumu ve Bütünlüğü			-
	Formların Uyumu			-
	Renklerin Uyumu			-
	Dokuların Uyumu			-
		Çarpan	2	x
			Toplam	2
AÇIKLIK	Planın Algılanabilirliği			-
	Açık Yönlenme			+
	Keskin Sınırlar			-
	Ayrt Edici Öğelerin Algılanabilirliği			-
	Yol Hiyerarşisi			+
		Çarpan	2	x
			Toplam	4
ÇEŞİTLİLİK	Farklı Objelerin Varlığı, Çeşitliliği ve Zenginliği			+
	Topoğrafya Çeşitliliği			+
	Şekil Çeşitliliği			+
	Boyut Çeşitliliği			-
	Renk Çeşitliliği			+
		Çarpan	2	x
			Toplam	8
	Doğal Öğelerin Bulunması			-
	Faunanın Mekanda Etkili Olması			-
	Periyodik Tarım Aktivitelerinin Varlığı			-

Mevsimsel Değişiklikten Etkilenen Su Alanının Varlığı	-
Özgün Hava Koşulları	-
Çarpan 2 x	0
Toplam	0

Çizelge 4.2. Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait puan değerlendirmesi (Devamı)

TASVİR	Manzara Noktalarının Varlığı	+
	Olağanüstü Öğelerin Varlığı	+
	Nirengi Noktalarının Varlığı	+
	Tarihi Unsurlar ve Dokuların Varlığı	+
	Su Elemanlarının Varlığı	-
Çarpan 2 x	4	
Toplam	8	
BAKIM	Terkedilmemiş Alan	+
	Bakımlı Binalar ve Lineer Objeler (duvar, yol, çit vb.)	-
	Bakımlı Kent Mobilyaları	+
	Atıkların Bulunmaması	-
	Yabani / Zararlı Otların Bulunmaması	+
Çarpan 2 x	3	
Toplam	6	
TARİHSELİK	Tarihi Kültürel Unsurların Varlığı	+
	Tarihi Öğelerin Varlığı ve Çeşitleri	+
	Tarihi Zaman Katmanlarının Görünürlüğü	-
	Tarihi Devamlılığı Olan Alanların Varlığı	+
	Geleneksel Arazi Kullanımı ve Dokusunun Varlığı	-
Çarpan 2 x	3	
Toplam	6	
El Değmemiş Bitki Örtüsü	-	
Fraktal Boyut	-	
Su Varlığı	+	
Mevsimsel Değişikliğe Uğrayan Bitki Örtüsü	-	

Bitki Örtüsünün Çeşitliliği				-
	Çarpan	2	x	1
	Toplam			2

Çizelge 4.2. Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait puan değerlendirmesi (Devamı)

GÖRSEL ÇLÇEK	Her Açıdan Görünürlük				+
	Görülebilir Alan Büyüklüğü				+
	Görüntü Derinliği				+
	Açıklık Derecesi				+
	Objelerin Görüntüyü Engellememesi				+
		Çarpan	2	x	5
	Toplam			10	
MEKAN DUYGUSU	Mekan Kimliğinin Algılanması				+
	Mekana Ait Kültürü Hissettiren Objelerin Bulunması				+
	Topoğrafya, Bitkisel Öğeler ve Yapısal Öğelerin Uyumu				-
	Güvenli Alanların Varlığı				-
	Mekana Ait Öğelerin Birbiriyle İlişkisinin Güçlü Olması				-
		Çarpan	2	x	2
	Toplam			4	

Çizelge 4.3. Alan 1- Rüstem Paşa Bedesten ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi

Alan 1	(Rüstem Paşa Bedesten ve Değerlendirme)	Puan	2	4	8	0	8	6	6	2	10	4	50
		Çarpan	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
							TASVİR	BAKIM	TARİHSELLİ	DİTİVİ	CÜDCEİ		

Alan 1- Rüstem Paşa ve Bedesteni ve çevresi potansiyel göstergeler üzerinden puanlandırılmış olup, değerlendirme toplam puanı 100 üzerinden 50 puan olarak belirlenmiştir.

Çizelge 4.4. Alan 2- Rüstem Paşa Cami ve çevresine ait puan değerlendirmesi

Potansiyel Göstergeler		Değerlendirme		
İVİM	Arazi Kullanımının Uyumu			+
	Objelerin Birbiriyle Uyumu ve Bütünlüğü			+
	Formların Uyumu			+
	Renklerin Uyumu			+
	Dokuların Uyumu			+
		Çarpan	2	x
		Toplam		10
ACIKLIK	Planın Algılanabilirliği			-
	Açık Yönlenme			-
	Keskin Sınırlar			-
	Ayırt Edici Öğelerin Algılanabilirliği			-
	Yol Hiyerarşisi			+
		Çarpan	2	x
		Toplam		2
ÇEŞİTLİLİK	Farklı Objelerin Varlığı, Çeşitliliği ve Zenginliği			+
	Topoğrafya Çeşitliliği			+
	Şekil Çeşitliliği			+
	Boyut Çeşitliliği			+
	Renk Çeşitliliği			+
		Çarpan	2	x
		Toplam		10
	Doğal Öğelerin Bulunması			-
	Faunanın Mekanda Etkili Olması			-
	Periyodik Tarım Aktivitelerinin Varlığı			-

Çizelge 4.6. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait puan değerlendirmesi

Potansiyel Göstergeler	Değerlendirme
Arazi Kullanımının Uyumu	+
Objelerin Birbiriyle Uyumu ve Bütünlüğü	+
Formların Uyumu	+
Renklerin Uyumu	-
Dokuların Uyumu	-
	Çarpan 2 x 3
	Toplam 6
Planın Algılanabilirliği	+
Açık Yönlenme	+
Keskin Sınırlar	-
Ayrt Edici Öğelerin Algılanabilirliği	+
Yol Hiyerarşisi	+
	Çarpan 2 x 4
	Toplam 8
Farklı Objelerin Varlığı, Çeşitliliği ve Zenginliği	+
Topoğrafya Çeşitliliği	+
Şekil Çeşitliliği	+
Boyut Çeşitliliği	+
Renk Çeşitliliği	+
	Çarpan 2 x 5
	Toplam 10
Doğal Öğelerin Bulunması	-
Faunanın Mekanda Etkili Olması	-
Periyodik Tarım Aktivitelerinin Varlığı	-
Mevsimsel Değişiklikten Etkilenen Su Alanının Varlığı	-
Özgün Hava Koşulları	-

D	Çarpan	2	x	0
O	Toplam			0

Çizelge 4.6. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait puan değerlendirmesi (Devamı)

Manzara Noktalarının Varlığı				+
Olağanüstü Öğelerin Varlığı				+
Nirengi Noktalarının Varlığı				+
Tarihi Unsurlar ve Dokuların Varlığı				+
Su Elemanlarının Varlığı				+
	Çarpan	2	x	5
	Toplam			10
Terkedilmemiş Alan				+
Bakımlı Binalar ve Lineer Objeler (duvar, yol, çit vb.)				+
Bakımlı Kent Mobilyaları				+
Atıkların Bulunmaması				-
Yabani / Zararlı Otların Bulunmaması				+
	Çarpan	2	x	4
	Toplam			8
Tarihi Kültürel Unsurların Varlığı				+
Tarihi Öğelerin Varlığı ve Çeşitleri				+
Tarihi Zaman Katmanlarının Görünürlüğü				+
Tarihi Devamlılığı Olan Alanların Varlığı				+
Geleneksel Arazi Kullanımı ve Dokusunun Varlığı				+
	Çarpan	2	x	5
	Toplam			10
El Değmemiş Bitki Örtüsü				-
Fraktal Boyut				-
Su Varlığı				-
Mevsimsel Değişikliğe Uğrayan Bitki Örtüsü				-
Bitki Örtüsünün Çeşitliliği				-

	Çarpan	2	x	0
	Toplam			0

Çizelge 4.6. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait puan değerlendirmesi (Devamı)

GÖRSEL ÇLÇEK	Her Açıdan Görünürlük				+
	Görülebilir Alan Büyüklüğü				+
	Görüntü Derinliği				+
	Açıklık Derecesi				+
	Objelerin Görüntüyü Engellememesi				+
		Çarpan	2	x	5
	Toplam			10	
MEKAN DUYGUSU	Mekan Kimliğinin Algılanması				+
	Mekana Ait Kültürü Hissettiren Objelerin Bulunması				-
	Topoğrafya, Bitkisel Öğeler ve Yapısal Öğelerin Uyumu				-
	Güvenli Alanların Varlığı				+
	Mekana Ait Öğelerin Birbiriyle İlişkisinin Güçlü Olması				-
		Çarpan	2	x	2
	Toplam			4	

Çizelge 4.7. Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi

Belediye Binası Değerlendirmesi	Puan	6	8	10	0	10	8	10	0	10	4	66
	Çarpan	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
						TASVİR	BAKIM	TARİHSELL	DİTİZİ	ÇÖDCEİ		

Alan 3- Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresi potansiyel göstergeler üzerinden puanlandırılmış olup, değerlendirme toplam puanı 100 üzerinden 66 puan olarak belirlenmiştir.

Çizelge 4.8. Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait puan değerlendirmesi

Potansiyel Göstergeler	Değerlendirme
Arazi Kullanımının Uyumu	+
Objelerin Birbiriyle Uyumu ve Bütünlüğü	+
Formların Uyumu	-
Renklerin Uyumu	-
Dokuların Uyumu	-
Çarpan 2 x	2
Toplam	4
Planın Algılanabilirliği	+
Açık Yönlenme	+
Keskin Sınırlar	+
Ayırt Edici Öğelerin Algılanabilirliği	+
Yol Hiyerarşisi	+
Çarpan 2 x	5
Toplam	10
Farklı Objelerin Varlığı, Çeşitliliği ve Zenginliği	+
Topoğrafya Çeşitliliği	+
Şekil Çeşitliliği	+
Boyut Çeşitliliği	+
Renk Çeşitliliği	+
Çarpan 2 x	5
Toplam	10
Doğal Öğelerin Bulunması	-
Faunanın Mekanda Etkili Olması	-
Periyodik Tarım Aktivitelerinin Varlığı	-
Mevsimsel Değişiklikten Etkilenen Su Alanının Varlığı	-

Özgün Hava Koşulları				-
	Çarpan	2	x	0
	Toplam			0

Çizelge 4.8. Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait puan değerlendirmesi (Devamı)

Manzara Noktalarının Varlığı				+
Olağanüstü Öğelerin Varlığı				+
Nirengi Noktalarının Varlığı				+
Tarihi Unsurlar ve Dokuların Varlığı				+
Su Elemanlarının Varlığı				+
	Çarpan	2	x	5
	Toplam			10
Terkedilmemiş Alan				+
Bakımlı Binalar ve Lineer Objeler (duvar, yol, çit vb.)				+
Bakımlı Kent Mobilyaları				+
Atıkların Bulunmaması				-
Yabani / Zararlı Otların Bulunmaması				+
	Çarpan	2	x	4
	Toplam			8
Tarihi Kültürel Unsurların Varlığı				+
Tarihi Öğelerin Varlığı ve Çeşitleri				+
Tarihi Zaman Katmanlarının Görünürlüğü				+
Tarihi Devamlılığı Olan Alanların Varlığı				+
Geleneksel Arazi Kullanımı ve Dokusunun Varlığı				-
	Çarpan	2	x	4
	Toplam			8
El Değmemiş Bitki Örtüsü				-
Fraktal Boyut				-
Su Varlığı				+
Mevsimsel Değişikliğe Uğrayan Bitki Örtüsü				-

Bitki Örtüsünün Çeşitliliği				-
	Çarpan	2	x	1
	Toplam			2

Çizelge 4.8. Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait puan değerlendirmesi (Devamı)

GÖRSEL ÇLÇEK	Her Açıdan Görünürlük				+
	Görülebilir Alan Büyüklüğü				+
	Görüntü Derinliği				+
	Açıklık Derecesi				+
	Objelerin Görüntüyü Engellememesi				+
		Çarpan	2	x	5
	Toplam			10	
MEKAN DUYGUSU	Mekan Kimliğinin Algılanması				+
	Mekana Ait Kültürü Hissettiren Objelerin Bulunması				+
	Topoğrafya, Bitkisel Öğeler ve Yapısal Öğelerin Uyumu				+
	Güvenli Alanların Varlığı				+
	Mekana Ait Öğelerin Birbiriyle İlişkisinin Güçlü Olması				-
		Çarpan	2	x	4
	Toplam			8	

Çizelge 4.9. Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresine ait toplam puan değerlendirmesi

Hükümet Konağı ve Değerlendirm	Puan	4	10	10	0	10	8	8	2	10	8	70
	Çarpan	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
						TASVİR	BAKIM	TARİHSELL	DİTİZİ	CÜDCEİ		

Alan 4- Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresi potansiyel göstergeler üzerinden puanlandırılmış olup, değerlendirme toplam puanı 100 üzerinden 70 puan olarak belirlenmiştir.

Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine yönelik olarak; uyum, açıklık, çeşitlilik, doğallık, tasvir edilebilirlik, bakım, tarihsellik, bitki örtüsü, görsel ölçek ve mekan duygusu kavramları ve potansiyel göstergeleri üzerinden değerlendirilmiş olup, ortalama değeri 61,5 puan olarak belirlenmiştir. Çalışma alanının tümüne ait ortalama puan değeri Çizelge 4.10'da verilmiştir. Belirlenen puan durumu ise görsel etkinin sahip olduğu potansiyeline ulaşamadığını göstermektedir.

Tez kapsamında yapılan literatür taraması, arazi çalışmaları ve değerlendirmeler doğrultusunda, kent merkezinde anıt eserlerin yoğun olduğu ve yer yer sivil mimari örnekleri görülmektedir. Kent merkezinde anıt eserlerin varlığı ve bu yapıların oluşturmuş olduğu tarihi doku ve algılanabilir mekan kimliği, alanların yüksek puan almasında etkili olduğu görülmektedir. Aynı zamanda tarihi ve kültürel yapıların çeşitliliği, her açıdan görünür olması ve manzara varlığı alanlara yönelik puanlamayı olumlu yönde etkilemiştir.

Çizelge 4.10. Çalışma alanının tümüne ait ortalama puan değeri

TEKİRDAĞ KENT MERKEZİ BELİRLENEN ALANLAR	UYUM	AÇIKLIK	ÇEŞİTLİLİK	DOĞALLIK	TASVİR	BAKIM	TARİHSİLLİK	RİTKİ	GÖRSEL	MEKAN	TOPLAM
ALAN 1	2	4	8	0	8	6	6	2	10	4	50
ALAN 2	10	2	10	0	10	10	6	2	6	6	60
ALAN 3	6	8	10	0	10	8	10	0	10	4	66
ALAN 4	4	10	10	0	10	8	8	2	10	8	70
ORTALAMA DEĞERLER	5,5	6	9,5	0	9,5	8	7,5	1,5	9	5,5	61,5

Tekirdağ kent merkezinin deniz kenarında yer alması ve eğimli topoğrafik yapısı büyük ölçüde avantaj sağlamakta olup, tarihi dokunun manzara ile buluştuğu noktalar en yüksek puanı almıştır. Ancak, kent merkezinde yer alan beton blokların çevresi ile uyumsuz olması ve silüet özelliklerinin bozulmasına neden olması, alanların düşük puan almasında etkili olduğu görülmektedir. Hızla artan nüfus ve beraberinde gelen hızlı yapılaşma sonucunda kimliksiz ve birbirinden bağımsız yapıların ortaya çıkması, tarihi yapıların açıklık derecesinin azalmasına, nirengi noktaları olan tarihi yapı ve mekanların rahatlıkla algılanamamasına neden olarak, görsel etkinin ve peyzaj kalitesinin ortalama değerini düşüren en önemli etkenlerdendir.

Tekirdağ kent meydanı ve çevresinde, yeşil ve sürdürülebilir alanların yok denecek kadar az ve doğal öğelerin ise sayıca çok az olduğu belirlenmiştir. “Doğallık” ve “bitki örtüsü” kavramları, en düşük puan değerine sahip kavramlar olarak değerlendirilmiştir. Yeşil alanlardan çok daha fazla alana sahip olan ve tarihi dokudan uzak olan yer kaplamaları, çevrede kullanılan birbirinden uyumsuz kent mobilyaları (aydınlatma, oturma elemanları, ilan panoları, çöp, çiçeklik, sokak levhaları vb.) değiştirilmesi ve geliştirilmesi önem teşkil eden diğer bir durumdur. Dokuya uygun kent mobilyaları kullanılmalı ve mevcut yeşil doku korunarak artırılmalı, çeşitlendirilerek zenginleştirilmelidir. Sürdürülebilir, yeşil ve yaya odaklı oluşturulacak çevreler hem yaşam kalitesinin hem de görsel peyzaj kalitesinin artırılmasını olumlu yönde etkileyecektir.

Tekirdağ kent merkezinde bulunan Rüstem Paşa Bedesteni, Rüstem Paşa Cami, Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve Tekirdağ Hükümet Konağı çevreleri olmak üzere tarihi çevrede bulunan tarihi ve kültürel değere sahip yapılar, özgün hali ile onarılmalı ve korunmalıdır. Bu noktada, eski ile uyuşmayan eklentilerden arındırılması ise önem teşkil etmektedir. Cephe silüet özellikleri, meydan-sokak-yapı ilişkisi ve mimari öğelerin birbiri ile uyumunun sağlanması ve temelinde bir bütün olarak değerlendirilen uygulamaların yapılması görsel kalite ve görsel peyzaj kalitesini büyük ölçüde artıracaktır. Anıt eserlerin görsel ve topografik etki alanındaki boş parsellerde yapılacak yeni yapıların, tarihi eserlerin yüksekliğini aşmayacak ve görüntüsünü engellemeyecek şekilde yapılması estetik ve görsel kaliteyi iyileştirici yönde olacaktır. Bu doğrultuda sonuç ve öneriler bölümünde, Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel peyzaj kalitesinin ve görsel etkisinin artırılmasına yönelik gelişim stratejileri önerilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tez çalışması kapsamında; Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrenin mevcut durumunun analizi, görsel peyzaj kalitesinin iyileştirilmesi, tarihi çevrelerin korunması ve geliştirilmesi, ilerleyen zaman içerisinde bu alanı kapsayacak kentsel tasarım, peyzaj ve planlama çalışmalarına bir kaynak oluşturmak amacıyla tarihi kent merkezinin görsel etkisi değerlendirilmiştir.

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Tekirdağ kent merkezi uyum, açıklık, çeşitlilik, doğallık, tasvir edilebilirlik, bakım, tarihsellik, bitki örtüsü, görsel ölçek, mekan duygusu olmak üzere belirlenen değerlendirme kavramları ve potansiyel göstergeleri doğrultusunda puanlanmıştır. Puanlama, sürvey çalışması kapsamında yapılan gözlemler ve analiz çalışması verileri doğrultusunda yapılmıştır. Tekirdağ kent merkezinde bulunan, tarihi çevreyi vurgulayan ve Rüstem Paşa Bedesten ve çevresi, Rüstem Paşa Cami ve çevresi, Süleymanpaşa Tarihi Belediye Binası ve çevresi, Tekirdağ Hükümet Konağı ve çevresi olmak üzere belirlenen dört alandan oluşan bölgenin, toplam ortalama değeri 61,5 puan olarak belirlenmiştir.

Değerlendirme kavramlarına yönelik sonuçlar;

Uyum: Peyzaj öğelerinin birbiri ve çevresi ile uyumunu saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 2, Alan 2: 10, Alan 3: 6 puan, Alan 4: 4 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 5,5 olarak belirlenmiştir.

Açıklık: Peyzaj öğelerinin ve alanın algılanabilirliğini saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 4, Alan 2: 2, Alan 3: 8 puan, Alan 4: 1 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 6 olarak belirlenmiştir.

Çeşitlilik: Farklı objelerin varlığını, şekil, boyut ve renk çeşitliliğini saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 8, Alan 2: 10, Alan 3: 10 puan,

Alan 4: 10 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 9,5 olarak belirlenmiştir.

Doğallık: Doğal öğelerin varlığını saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 0, Alan 2: 0, Alan 3: 0 puan, Alan 4: 0 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 0 olarak belirlenmiştir.

Tasvir Edilebilirlik: Nirengi noktalarını ve manzara varlığını saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 8, Alan 2: 10, Alan 3: 10 puan, Alan 4: 10 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 9,5 olarak belirlenmiştir.

Bakım: Çevrenin temizlik ve terkedilme durumunu aynı zamanda bakımlı peyzaj öğelerinin varlığını saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 6, Alan 2: 10, Alan 3: 8 puan, Alan 4: 8 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 8 olarak belirlenmiştir.

Tarihsellik: Tarihi doku ve unsurların varlığını, bu öğelerin çeşitliliğini ve görünürlüğünü saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 6, Alan 2: 6, Alan 3: 10 puan, Alan 4: 8 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 7,5 olarak belirlenmiştir.

Bitki Örtüsü: Bitki örtüsünün çeşitliliğini saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 2, Alan 2: 2, Alan 3: 0 puan, Alan 4: 2 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 1,5 olarak belirlenmiştir.

Görsel Ölçek: Belirlenen tarihi çevrenin görülebilir alan büyüklüğünü ve görüntü derinliğini saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 10, Alan 2: 6, Alan 3: 10 puan, Alan 4: 10 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 9 olarak belirlenmiştir.

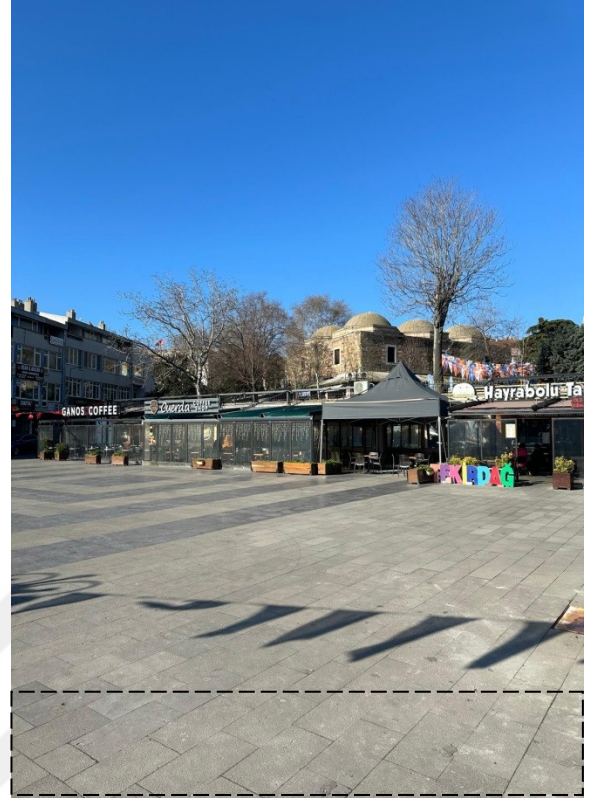
Mekan Duygusu: Mekan kimliğinin algılanmasını ve mekana ait kültürü hissettiren objelerin varlığını saptamak üzere, toplamda 10 puan üzerinden yapılan puanlamaya göre; Alan 1: 4, Alan 2: 6, Alan 3: 4 puan, Alan 4: 8 olarak puanlanmıştır. Belirtilen değerler doğrultusunda ise ortalama puan değeri 5,5 olarak belirlenmiştir.

Tez çalışması kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda; alana ait tarihi doku ve unsurların varlığını koruması, birer nirengi noktası olan tarihi yapıların varlığı ve kentin elverişli topoğrafyası sebebiyle görünür olması, manzara varlığı görsel kalite değerlendirmesi kapsamında yüksek puan alırken; bitki örtüsünün zayıf kalması, doğal unsurların sayısının yetersiz olması, çevrede kullanılan uyumsuz objeler, modern unsurların uyumsuz kullanımı ve bunun sonucu ortaya çıkan kimliksiz tipoloji etkenleri ise düşük puan almasına neden olmuştur.

Tekirdağ kent merkezinin zaman içerisinde genişlemesi ve yapılaşması, peyzajın doğal yapısı üzerinde baskı oluşturmuştur. Kentsel ve kırsal karakteristikler zarar görmüştür. Bu durum birbirinden uyumsuz yapı adalarının oluşmasına ve kimliksiz tipolojiye neden olmuştur. Kent merkezi tarihi çevrede yer alan beton bloklar, önceden yapılan planlama ve düzenleme çalışmalarında kaldırılarak görüntü derinliği ve manzara görsel kaliteyi iyileştirmiş olsa da çevrede yer yer bulunan beton bloklar görsel etkiyi olumsuz yönde etkilemiştir.

Kent merkezinde bulunan tarihi yapıların günümüze kadar korunarak gelmiş olması, deniz ve manzara varlığı ise güçlü yönleridir. Bunun yanı sıra, kent merkezinde ve özellikle meydanlarda bulunan yeşil alanların sayısı yetersiz kalmış olup yeşil, sürdürülebilir ve ekolojik bir çevrenin oluşturulmasına engel olmaktadır. Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine ilişkin fotoğraflar Çizelge 5.1’de verilmiştir.

Çizelge 5.1. Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine ilişkin fotoğraflar

Çizelge 5.1. Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine ilişkin fotoğraflar (Devamı)

**Mustafa Kemal Atatürk Meydanı
(Kent Meydanı)**

**Mustafa Kemal Atatürk Meydanı
(Kent Meydanı) – Orta Cami**

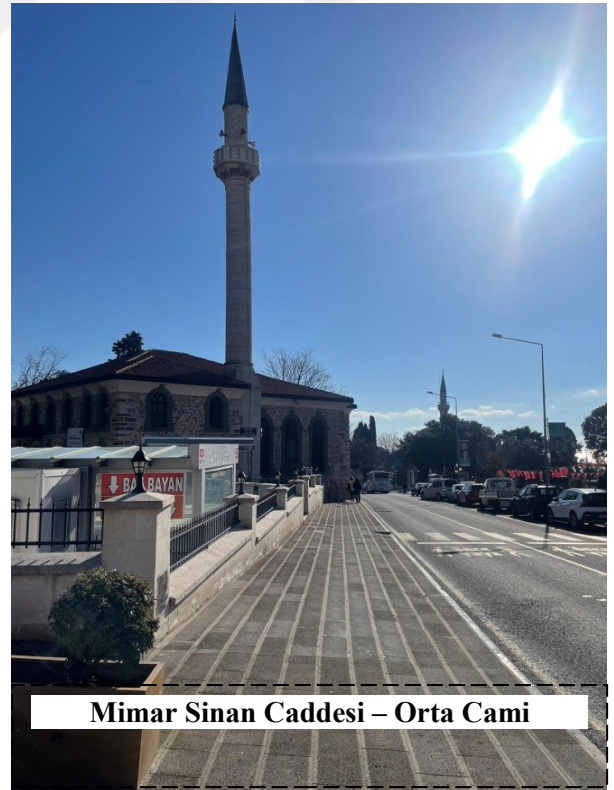
**Hükümet Caddesi – Orta Cami çevresi,
park alanı**

Çizelge 5.1. Tekirdağ tarihi kent merkezinin görsel etkisinin değerlendirilmesine ilişkin fotoğraflar (Devamı)

Hasan Ali Yücel Meydanı

Mimar Sinan Caddesi – Orta Cami

Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrenin görsel etkisinin belirleyicileri sonucunda elde edilen değerler ve Tekirdağ kent merkezinin potansiyelinin artırılmasına yönelik hedefler kapsamında artan nüfusun neden olduğu hızlı ve kimliksiz yapılaşma, kişi başına düşen yeşil alanın yetersiz olması, beton blokların yeşil alanlardan daha baskın olması ve tarihi dokunun algılanabilirliğini olumsuz yönde etkilemesi, kentin görsel peyzaj kalitesinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalarda bir rehber niteliğinde olacaktır.

Peyzaj mimarlığı, mimarlık, şehir ve bölge planlama ve diğer meslek disiplinlerinin beraber yürüteceği tasarım ve planlama çalışmaları neticesinde görsel peyzaj kalitesi iyileştirilerek hedeflenen değerlerin üzerine çıkabilecektir. Bu doğrultuda, Aytin Karakaya'nın (2020) tarihi kentsel peyzajlar kapsamında hazırlamış olduğu kent eylem planı incelenmiştir ve Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel kaliteyi geliştirmeye yönelik olarak, görsel etki gelişim stratejileri ve öneriler oluşturulmuştur. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki gelişim stratejileri Çizelge 5.2'de verilmiştir.

Çizelge 5.2. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki gelişim stratejileri

TEKİRDAĞ KENT MERKEZİ TARİHİ ÇEVREDE GÖRSEL ETKİ GELİŞİM STRATEJİLERİ

HEDEF -1

Özgün ve kimlikli mimarinin desteklenmesi ve güçlendirilmesi.

STRATEJİ -1

Nirengi noktalarını vurgulamak, mimari ve kentsel nitelik açısından birbiri ile uyumlu, özgün ve olumlu bir çevre yaratmak.

FAALİYETLER

Yörede yaşayan halkın ihtiyaçlarına cevap veren, geçmişinden izler aktarabilen bir çevre oluşturmak.

Mustafa Kemal Atatürk Meydanı ve çevresindeki mevcut dokuyu oluşturan binaları onarmak ve birbiri ile uyumlu hale getirmek.

Hükümet Caddesi üzerinde bulunan farklı malzeme ve üslupta olan yapıların, cephe çalışmaları ile uyumlu bir bütün haline getirmek.

Çizelge 5.2. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki gelişim stratejileri (Devamı)

	Hükümet Caddesi- Mimar Sinan Caddesi- Yazar Mehmet Serez Caddesi aksı üzerinde yapılar ve peyzaj elemanları ile odak noktaları ve geçişler oluşturmak.
	Mekanları akılda kalıcı hale getirmek, hatırlanabilir yapmak.
	Kullanılabilir, insan ölçeğinde ve okunaklı mekanlar yaratmak.
HEDEF -2	Bitki örtüsünün ve peyzajda zayıf noktaların güçlendirilmesi.
STRATEJİ -2	Yeşil, sürdürülebilir, değişime olanak veren, kente ve küresel çevreye katkıda bulunan, sağlık ve konfor koşullarına uygun bir çevre yaratmak.
FAALİYETLER	Yeşil alanların sayısını artırmak, bitki örtüsünü çeşitlendirerek renk etkisi yaratmak.
	Mustafa Kemal Atatürk Meydanı'nda var olan dokuya canlı, doğal ve renkli peyzaj unsurlarını dahil etmek ve sayısının artırmak.
	Alan içinde bulunan bitkilere yönelik envanter çalışması yapmak.
	Yeşil kamusal ve açık alanlar yaratmak.
	Peyzaj çalışmaları ile daha yumuşak mekanlar yaratmak.
	Tarihi kent meydanını çevreleyen Mimar Sinan Caddesi, Kızılay Caddesi ve Yazar Mehmet Serez Caddesi üzerinde ve ilişkili sokaklarda trafiği azaltmak, yaya odaklı bir çevre yaratmak.

Çizelge 5.2. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki gelişim stratejileri (Devamı)

Kent mobilyalarını ve çevre elemanları gibi donatıların tarihi doku ile uygun olacak şekilde düzenlemek.

Kaplama malzemelerinin seçimini bağlamla ilişkili hale getirmek, doğal malzemeler tercih etmek.

HEDEF -3 Tarihi doku ve yapıların korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi.

STRATEJİ -3 Tarihsel ve mimari değeri olan kültür varlıklarını onararak gelecek nesillere aktarmak ve çevre kalitesini iyileştirmek.

FAALİYETLER Yenileme ve koruma çalışmaları için değerlendirme kriterleri belirlemek.

Süleymanpaşa ilçesinde yapılacak yeni tasarımları, koruma ve yenileme çalışmaları ile yönlendirmek.

Rüstem Paşa Cami'nin yakın çevresinde ve Rüstem Paşa Külliyesi içerisinde yer alan tarihi mülklerin canlılık sağlayacak şekilde yeniden kullanımı desteklemek.

Tekirdağ kent merkezi kentsel sit alanında yer alan tescilli anıtsal mimarlık örneklerinin rölöve, restitüsyon ve restorasyon çalışmalarını gerçekleştirmek.

Mustafa Kemal Atatürk Meydanı ve çevresinde yer alan mekanların, tarihi değerlerini en iyi şekilde kullanabilecek etkileyici kullanımlar ve özellikler yaratmak.

Çizelge 5.2. Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki gelişim stratejileri (Devamı)

HEDEF -4 Halkın bölge üzerine bilgisini ve bilincini artırarak peyzaj ve planlama çalışmalarında halkın katılımını sağlamak.

STRATEJİ -4 Tasarım, planlama ve koruma çalışmaları genelinde stratejilerinin, amaç ve hedeflerinin halk bilincini artıracak şekilde yapmak ve halkın hafızası ve talepleri doğrultusunda uygulamak.

FAALİYETLER Tasarım kalitesini ve görsel kaliteyi vurgulamak, halkın estetik bilincini güçlendirmek.

Yapılacak tasarım ve düzenleme çalışmalarında, bölgenin ve halkın ekonomik gelişimine katkı sağlayacak şekilde yönlendirmek.

Halkı tarihi ve kültürel miras konularında program ve aktivitelerle eğitmek.

Sonuç olarak Tekirdağ kent merkezi tarihi çevrede görsel etki stratejileri ile belirlenen hedefler;

- Alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin korunarak geliştirildiği görsel peyzaj kalitesini ve özgün mimariyi gelecek nesillere aktarmak,
- Alanın doğal ve kültürel peyzajının, görsel ve tasarım kalitesinin çevresel değişimlere yenilmeden uyarlamak ve iyileştirmek,
- Kent ve kullanıcılar için özel öneme sahip tarihi ve kültürel çevreyi korumak ve halkın estetik bilincini güçlendirmek,
- Tarihi ve kültürel değerleri koruyarak yaşayan mekanlar yaratmak,
- Halkın hafızası ve istekleri doğrultusunda şekillenen katkılarını en verimli düzeye taşımak olarak özetlenebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, C. ve Güneroğlu, A. (2009). Trabzon kentindeki çizgisel bitki kompozisyonlarının tür çeşitliliği ile işlevsel ve görsel değerleri üzerine bir araştırma. *Ekoloji Dergisi*, 18(72), 65-73.
- Acarlı, B. ve Kiper, T. (2018). Kent meydanlarının geçmiş ve günümüz görüntülerinin görsel peyzaj kalitesinin saptanması: İstanbul ili Taksim meydanı örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8 (17), 15-31.
- Acar, C., ve Kurdoğlu, B. C. (2005). Kaçkar dağları milli parkında görsel kalite değerlendirmesi. *Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu*, 219-226.
- Adıgüzel, E. (2019). *Bursa ili gölbaşı göleti'nde rekreasyonel ve turistik alanların görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilerek rekreasyonel ve turistik etkinliklerin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Ahunbay, Z. (1996). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. İstanbul: Yapı – Endüstri Merkezi Yayınları.
- Aklıbaşında, M. ve Bulut, Y. (2018). Kırsal turizm planlamasında farklı peyzaj tiplerinin görsel kalite yönünden değerlendirilmesi. *Akademik Ziraat Dergisi*, 7(1), 93-100.
- Akliman, S. (2015). *Tekirdağ kentsel sit alanınının geçmişten günümüze değişiminin peyzaj mimarlığı ve turizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Alkan, M. (2020). Tarihi Süreçte Tekirdağ Rüstem Paşa Külliyesi. *Türk Dünyası Araştırmaları*, c.124, s.244, ss. 25-66.
- Asur, F. ve Alphan, H., (2018). Görsel peyzaj kalite değerlendirmesi ve alan kullanım planlamasına olan etkileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi*, 28(1). 117-125.
- Ateş, M. M. (2022). *Tarihi çevrelerde görsel peyzaj kalite değerlendirmesi: İstanbul/Karaköy örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Ateş Can, S., Uyguralp, Ö. (2022). Tarihi çevrede yeni yapı/ek ve bağlam ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, c.13, s.1, ss. 27-39.
- Aytaş, İ. ve Uzun, S. (2015). Düzce kent merkezindeki yaya alanlarının görsel peyzaj kalitesinin belirlenmesi. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 65(1), 11-29.
- Aytin Karakaya, B. (2020). *Tarihi kentsel peyzajlar kapsamında Edirne kenti eylem planının hazırlanması* (Doktora Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

- Bozkurt, E. (2019). *Görsel etki değerlendirme çalışmalarına çözümlenmeli bir yaklaşım: "15 Temmuz Milli İrade Meydanı" örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Burley, J.B., Yılmaz, R. (2014). Visual quality preference: the smyser index variables. *International Journal of Energy and Environment*. 8:147-153.
- Clay, G. R. ve Daniel, T. C. (2000). Scenic landscape assessment: the effects of land management jurisdiction on public perception of scenic beauty. *Landscape and Urban Planning*, 49(1-2), 1-13.
- Cohen, N. (2001). *Urban planning conservation and preservation*. New York: McGraw – Hill Companies.
- Çakıcı, I. (2007). *Peyzaj planlama çalışmalarında görsel peyzaj değerlendirmesine yönelik bir yöntem araştırması* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakıcı, I. ve Çelem, H. (2009). Kent parklarında görsel peyzaj algısının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi*, 15(1), 88-95.
- Çerçi, S., (2012). Geçmişten günümüze çevresel kalite değişiminin çeşitli parametrelerle irdelenmesi. *Niğde Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, c.1, s.1, ss. 66-74.
- Daniel, T.C., (2000). Whither Scenic Beauty? Visual Landscape Quality Assessment in the 21st century. *Landscape and Urban Planning*, 54, 267-281.
- Daniel, T. C. ve Boster, R. S. (1976). Measuring landscape esthetics: the scenic beauty estimation method. *Research Paper RM*, Vol. 167 (Fort Collins, CO:) USDA Forest Service, Rocky Mountain Range and Experiment Station), 66 p., 167.
- Demirhan, T. (2021). *Kıyı bölgesinde görsel peyzaj kalitesinin incelenmesi İstanbul - Kısırkaya örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Doğan, C. (2016). *Tekirdağ kent merkezindeki son dönem Osmanlı kamu yapıları (xix.-xx. yy.)* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Gönül, A. (2023). *Tarihi kent merkezlerindeki değişimin görsel mekan kalitesi üzerinden ölçümüne yönelik bir model önerisi: Bursa örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Gülersoy, N. Z., Özsoy, A., Tezer, A., Yiğiter, R. G., Günay, Z. (2012). *Mevcut kentsel dokuda çevresel kalitenin iyileştirilmesi: stratejik kalite planlaması*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Gültürk, P. (2013). *Tekirdağ kent merkezi kıyı şeridinin görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

- Gültürk, P. ve Şişman, E. E. (2015). Tekirdağ kent merkezi kıyı şeridinin görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi ve mekân tercihinin etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 12(1), 81-89.
- Güngör, S. ve Arslan, M. (2004). Turizm ve rekreasyon stratejileri için swot analizi, görsel kalite değerlendirmesi, turizm tesislerinin beğenilirliği ve turizm tesisleri durum analizi uygulaması: Beyşehir ilçesi örneği. *S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 18(33), 68-72.
- Huang, J. (2014). *Landscape visual quality assessment in washtenaw county*. MI. School of Natural Resources and Environment University of Michigan, 18-1.
- İrmak, M. A. ve Yılmaz, H. (2010). Farklı peyzaj karakter alanlarına göre doğal ve kültürel kaynak değerlerinin görsel analizi: Erzurum örneği. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 27(2), 45-55.
- Juran, J. M. (1989). *Juran on planning for quality*. New York: The Free Press.
- Kanat Duralı, İ. (2007). *Tarihi çevrede yeni yapılaşma uygulamalarının irdelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaplan, A. ve Coşkun Hepcan, Ç. (2004). Ege Üniversitesi kampüsü 'Sevgi Yolu'nun görsel (etki) değerlendirme çalışması. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi*, 41(1), 159-167.
- Kaplan, A., E. Küçükerbaş, B. Özkan (1999). Foça kentsel yerleşiminde görsel etki değerlendirmesi üzerine araştırmalar. *Ege Üniversitesi Araştırma Fonu Projesi (Proje No: 96-ZRF-009)*, İzmir, 112.
- Karaşah, B. (2014). *Botanik bahçelerinde görsel peyzaj tercihlerinin değerlendirilmesi: Nezahat Gökyiğit botanik bahçesi (İstanbul) ve kraliyet botanik bahçesi (Edinburgh) örnekleri* (Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kıroğlu, E. (2007). *Erzurum kenti ve yakın çevresindeki bazı rekreasyon alanlarının görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kiper, T. ve Boz, A. Ö. (2015, Ekim 15-17). *Ganos dağı kıyı şeridi örneğinde kırsal peyzajların görsel peyzaj kalitesinin belirlenmesi*. 1. Ulusal Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Kongresi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kiper, T. ve Cengiz, T. (2016). İstanbul ili Beşiktaş ilçesi kıyı bandı örneğinde görsel peyzajların tanımlanması. *1st International Scientific Researches Congress – Humanity and Social Sciences* (Ibad-2016), May 19 - 22, 2016 Madrid, Spain, 1330-1342.
- Kiper, T., Korkut, A., ve Topal, T. Ü. (2017). Görsel peyzaj kalite değerlendirmesi: Kıyıköy örneği. *KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi*, 20(3), 258-269.
- Korkut A., Yetim L., Özyavuz M. (2002, Kasım 8). *Tekirdağ sahil şeridinin kıyı turizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi*. Türkiye'nin Kıyı ve Deniz alanları IV. Ulusal Konferansı, İzmir.
- Kurt, G. (2020). *Büyük menderes havzası görsel peyzaj kalitesinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

- Litton, R. B. (1968). *Forest landscape description and inventories: a basis for land planning and design* (No. 49). Forest Service, US Department of Agriculture, Pacific Forest and Range Experiment Station.
- Lothian, A. (1999). Landscape And The Philosophy Of Aesthetics: Is Landscape Quality Inherent In The Landscape Or in The Eye Of The Beholder. *Landscape and Urban Planning*, 44, 177-199.
- Lynch, K. (1960). *The Image of The City*. Cambridge: The MIT Press.
- Lynch, K. (1972). *What time is this place?* Cambridge, MA: MIT Press.
- Murphy, D. M. (2005). *Landscape architecture theory: an evolving body of thought*. Waveland Press.
- Netgis Server Harita İstemcisi (t.y.). *Süleymanpaşa*. Erişim adresi <https://keos.suleymanpasa.bel.tr:8080/keos/>
- Özgeriş, M. ve Karahan, F. (2015). Rekreatyonel tesislerde görsel kalite değerlendirmesi üzerine bir araştırma: Tortum ve Uzundere (Erzurum) örneği. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 16(1), 40-49.
- Özhancı, E. (2014). *Kırsal alanlarda ekolojik temelli görsel peyzaj karakter analizi; Bayburt örneği* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Özhancı, E., Yılmaz, H. (2011). Rekreatyon alanlarının görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi; Erzurum örneği. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 67-76.
- Palmer, J.F., Hoffman, R.E. (2001). Rating Reliability and Representation Validity in Scenic Landscape Assessments. *Landscape and Urban Planning*, 54.
- Perihan, M., Aşur, F. (2020). Tarihi kentsel peyzaj ve kent kimliği ilişkisi. *Kent Akademisi*, 13(1), 163-175.
- Polat, A. T. (2012). Kent parklarında görsel kalite ve doğallık derecesi arasındaki ilişkilerin belirlenmesi. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 2(3), 85-92.
- Pullar, V.D., Tidey, E.M. (2001). Coupling 3D visualisation to qualitative assessment of built environment design. *Landscape and Urban Planning*, 55, 29-40.
- Roth, L. M. (2019). *Mimarlığın öyküsü öğeleri: tarihi ve anlamı*. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Sanoff, H. (1991). *Visual research methods in design* (1st ed.). New York: Van Nostrand Reinhold
- Siyavus, A.E., Sahin, C. (2019). *Şehirlerde mekansal gelişim ve değişim: Tekirdağ örneği*. B. Gonencgil, T. A. Ertek, I. Akova ve E. Elbasi (Ed.), 1st Istanbul International Geography Congress Proceedings Book (s. 32-42) içinde. İstanbul, Türkiye: Istanbul University Press. <https://doi.org/10.26650/PB/PS12.2019.002.004>.

Smardon, R. (1979). *Prototype, visual impact assessment manual* (1st ed.). California: Pacific Southwest Forest and Range Experiment Station.

Surat, H. (2017). Kent parklarının görsel peyzaj algısının peyzaj mimarlığı öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(1), 70-80.

Süleymanpaşa Belediyesi. (t.y.). *Rüstem Paşa camii*. Erişim adresi <https://www.suleymanpasa.bel.tr/bilgi/R%C3%BCstempa%C5%9Fa-Cami--100>

Süleymanpaşa Belediyesi. (t.y.). *Rüstem Paşa külliyesi*. Erişim adresi <https://www.suleymanpasa.bel.tr/bilgi/R%C3%BCstempa%C5%9Fa-K%C3%BCllyesi--146>

Süleymanpaşa Belediyesi. (t.y.). *Bedesten*. Erişim adresi <https://www.suleymanpasa.bel.tr/bilgi/Bedesten--19>

Süleymanpaşa Belediyesi Arşivi.

Tarım, B. (2014). *Görsel peyzaj değerlendirmesinde nesnel ve algısal yaklaşımların karşılaştırmalı analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tekirdağ Belediyesi. (2009). Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı. Tekirdağ: Tekirdağ Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğü.

Tekirdağ Belediyesi. (2009). Tekirdağ merkez kentsel sit ve etkileme geçiş alanı koruma amaçlı imar planı, plan açıklama raporu. Tekirdağ: Tekirdağ Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğü.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi. (2020). Tekirdağ ili, Süleymanpaşa ilçesi, ÖPA-1 alanı, tarihi bina çevresi park alanına ilişkin 1/500 ölçekli koruma amaçlı nazım imar değişikliği ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı değişikliği. Tekirdağ: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Mekansal Planlama Şube Müdürlüğü.

Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (2014). *Eski Cami- Tekirdağ*. Erişim adresi <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tekirdag/gezilecekyer/eski-cami>

Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (2014). *Orta Cami- Tekirdağ*. Erişim adresi <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tekirdag/gezilecekyer/orta-cami782447>

Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (2020). *Rüstem Paşa Bedesteni- Tekirdağ*. Erişim adresi <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tekirdag/gezilecekyer/rustem-pasa-bedesteni>

Tekirdağ İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (t.y.). *Rüstem Paşa Camii- Tekirdağ*. Erişim adresi <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/tekirdag/gezilecekyer/rustempasa-cami>

Tekirdağ Valiliği (2018). *Tekirdağ Valiliği hizmet binası restorasyon yapım işi*. Erişim adresi <http://www.tekirdag.gov.tr/tekirdag-valiligi-hizmet-binasi-restorasyon-yapim-isi>

- Tekirdağ Valiliği (t.y.). *Valilik hizmet binası*. Erişim adresi <http://www.tekirdag.gov.tr/valilik-hizmet-binasi>
- Turgut, G. (2020). *Rekreasyon alanlarında görsel peyzaj kalite değerlendirmesi: Denizli örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Tüfekçioğlu, H. K. (2008). *Tarihsel çevrede görsel peyzaj kalite değerlendirmesi İstanbul Yedikule örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tveit, M. S., Ode, A. ve Fry, G. L. (2006). Key concepts in a framework for analyzing visual landscape character. *Landscape Research*, 31 (3), 229-255.
- Val, G.F., Atauri, A.J. ve Lucio, J. (2006). Relationship between landscape visual attributes and spatial pattern indices: a test study in Mediterranean climate landscapes. *Landscape and Urban Planning*, 77(4), 393-407
- Velioğlu, A. (1992). *Tarihi çevre içinde mimari tasarım ve süreci üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Wu, Y., Bishop, I., Hossain, H. ve Sposito, V. (2006). Using GIS in landscape visual quality assessment. *Applied GIS*, 2 (3), 18.1–18.20. DOI: 10.2104/ag060018.
- Yazıcı, G. (2019). *Kent parklarının görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi; Topkapı şehir parkı örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Yılmaz, R., Yılmaz, O. (2017). Halkın çevre bilincinin saptanması ve sosyo-ekonomik özelliklerin çevresel bilinç üzerine etkileri: Kırklareli örneğinde. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 54 (3):301-310, ISSN 1018 – 8851.
- Yürekli, F., (1977). *Çevre görsel değerlendirmesine ilişkin bir yöntem araştırması* (Doktora Tezi) (Yayınlanmamış). İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Zeren Gülersoy, N. (2003). Sit Koruma Ders Notları, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.
- Zube, E.H. (1974). Cross-Disciplinary and Inter Mode Agreement on The Description and Evaluation of Landscape Resources. *Environmental Behavior*, 6, 69-89.

**EK-1. TEKİRDAĞ MERKEZ KENTSEL SİT VE ETKİLEME GEÇİŞ ALANI 1/1000
ÖLÇEKLİ KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI**

T.C.
TEKİRDAĞ BELEDİYESİ
TEKİRDAĞ MERKEZ KENTSEL SİT VE ETKİLEME GEÇİŞ ALANI
1/1.000 ÖLÇEKLİ KORUMAMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI

LEGEND

1	YEREL YOL	11	YEREL YOL
2	YEREL YOL	12	YEREL YOL
3	YEREL YOL	13	YEREL YOL
4	YEREL YOL	14	YEREL YOL
5	YEREL YOL	15	YEREL YOL
6	YEREL YOL	16	YEREL YOL
7	YEREL YOL	17	YEREL YOL
8	YEREL YOL	18	YEREL YOL
9	YEREL YOL	19	YEREL YOL
10	YEREL YOL	20	YEREL YOL
21	YEREL YOL	22	YEREL YOL
23	YEREL YOL	24	YEREL YOL
25	YEREL YOL	26	YEREL YOL
27	YEREL YOL	28	YEREL YOL
29	YEREL YOL	29	YEREL YOL
30	YEREL YOL	30	YEREL YOL
31	YEREL YOL	31	YEREL YOL
32	YEREL YOL	32	YEREL YOL
33	YEREL YOL	33	YEREL YOL
34	YEREL YOL	34	YEREL YOL
35	YEREL YOL	35	YEREL YOL
36	YEREL YOL	36	YEREL YOL
37	YEREL YOL	37	YEREL YOL
38	YEREL YOL	38	YEREL YOL
39	YEREL YOL	39	YEREL YOL
40	YEREL YOL	40	YEREL YOL
41	YEREL YOL	41	YEREL YOL
42	YEREL YOL	42	YEREL YOL
43	YEREL YOL	43	YEREL YOL
44	YEREL YOL	44	YEREL YOL
45	YEREL YOL	45	YEREL YOL
46	YEREL YOL	46	YEREL YOL
47	YEREL YOL	47	YEREL YOL
48	YEREL YOL	48	YEREL YOL
49	YEREL YOL	49	YEREL YOL
50	YEREL YOL	50	YEREL YOL
51	YEREL YOL	51	YEREL YOL
52	YEREL YOL	52	YEREL YOL
53	YEREL YOL	53	YEREL YOL
54	YEREL YOL	54	YEREL YOL
55	YEREL YOL	55	YEREL YOL
56	YEREL YOL	56	YEREL YOL
57	YEREL YOL	57	YEREL YOL
58	YEREL YOL	58	YEREL YOL
59	YEREL YOL	59	YEREL YOL
60	YEREL YOL	60	YEREL YOL
61	YEREL YOL	61	YEREL YOL
62	YEREL YOL	62	YEREL YOL
63	YEREL YOL	63	YEREL YOL
64	YEREL YOL	64	YEREL YOL
65	YEREL YOL	65	YEREL YOL
66	YEREL YOL	66	YEREL YOL
67	YEREL YOL	67	YEREL YOL
68	YEREL YOL	68	YEREL YOL
69	YEREL YOL	69	YEREL YOL
70	YEREL YOL	70	YEREL YOL
71	YEREL YOL	71	YEREL YOL
72	YEREL YOL	72	YEREL YOL
73	YEREL YOL	73	YEREL YOL
74	YEREL YOL	74	YEREL YOL
75	YEREL YOL	75	YEREL YOL
76	YEREL YOL	76	YEREL YOL
77	YEREL YOL	77	YEREL YOL
78	YEREL YOL	78	YEREL YOL
79	YEREL YOL	79	YEREL YOL
80	YEREL YOL	80	YEREL YOL
81	YEREL YOL	81	YEREL YOL
82	YEREL YOL	82	YEREL YOL
83	YEREL YOL	83	YEREL YOL
84	YEREL YOL	84	YEREL YOL
85	YEREL YOL	85	YEREL YOL
86	YEREL YOL	86	YEREL YOL
87	YEREL YOL	87	YEREL YOL
88	YEREL YOL	88	YEREL YOL
89	YEREL YOL	89	YEREL YOL
90	YEREL YOL	90	YEREL YOL
91	YEREL YOL	91	YEREL YOL
92	YEREL YOL	92	YEREL YOL
93	YEREL YOL	93	YEREL YOL
94	YEREL YOL	94	YEREL YOL
95	YEREL YOL	95	YEREL YOL
96	YEREL YOL	96	YEREL YOL
97	YEREL YOL	97	YEREL YOL
98	YEREL YOL	98	YEREL YOL
99	YEREL YOL	99	YEREL YOL
100	YEREL YOL	100	YEREL YOL

EK-2. ÖPA 1- TARİHİ KENT MEYDANI VE ÇEVRESİNE İLİŞKİN PAFTA

